Teken op www.kurdishinstitute.be de online-PETITIE

Steun met uw handtekening de petitie ***Liever Turks dan Paaps? Stop kinderverkrachtingen in de Turkse gevangenissen. Nu!***

Met deze petitie roepen we op om aan Turkije, kandidaat-lid van de EU, een duidelijke boodschap te geven door er NIET op vakantie te gaan zolang dat land kinderen berecht, ze gevangen zet als volwassenen en ze aan fysieke en seksuele misbruiken onderwerpt. Met elke cent die U daar uitgeeft ondersteunt U de onderdrukking van de Turkse staat.

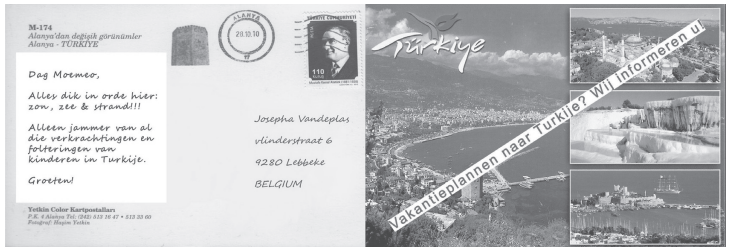

Aanvullend aan deze boodschap eisen we van de Belgische en de Europese instellingen, politici en mensenrechtenorganisatie dat:

* het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestraffing (CPT) zo snel mogelijk een delegatie stuurt naar de Turkse gevangenissen waar cipiers en medegevangenen ongestraft minderjarigen fysiek, mentaal en seksueel misbruiken.

* het CPT-comité de situatie van de honderden gevangengenomen Koerdische minderjarigen in de Turkse gevangenissen onderzoekt en het nodige doet om elke vorm van misbruik, zowel mentale als fysische mishandeling vanwege de Turkse autoriteiten en/of meerderjarige medegevangenen, tegen deze minderjarigen zo snel mogelijk te doen staken.

* de Belgische minister van Buitenlandse zaken, de Waalse en de Vlaamse ministers van het Buitenlands beleid zo dringend mogelijk hun verantwoordelijkheid nemen en de Turkse autoriteiten om tekst en uitleg vragen over de reeds gerapporteerde kindermisbruiken in de Turkse gevangenissen.

* dezelfde ministers nadrukkelijk om tekst en uitleg vragen aan de Turkse autoriteiten over de reden van arrestatie, het aantal en de situatie van MINDERJARIGE "politieke" GEVANGENEN.

* de mensenrechtenorganisaties, organisaties die opkomen voor de rechten van het kind, deze zaak opvolgen en eisen dat de Turkse staat onderzoek opent naar de omstandigheden in de Turkse gevangenissen.

* geen enkel kind onderworpen wordt aan foltering of andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing.

* de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB/AGJPB) en de Association of European Journalists (AEJ) het geval van de journalisten Ali Bulus, Hamdullah Keser en Özlem Agus van de Dicle News Agency (DİHA), die als eerste het seksueel misbruik van kinderen en andere folteringen aan het licht brachten, onderzoeken en hun arrestatie door de Turkse overheid veroordelen. Deze journalisten werden gearresteerd in een operatie uitgevoerd op 6 maart van dit jaar in het kader van de KCK (Unie van Koerdische Gemeenschappen) werking.

België-Belgique
P.B.
1040 Brussel 4
1/4548
P308687

DE KOERDEN

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET KOERDISCH INSTITUUT | JAARGANG 12 | N°65 | MEI-JUNI 2012

Het lot van Syrië en de Koerden van Rojava (Noord-Syrië) p. 5

Koerdische Regio in Noord-Irak p. 10

Regionale machtsontplooiing van Turkije in het Midden-Oosten p. 13

Een terugblik op de 52 daagse Hongerstaking voor Öcalan p. 16

Afgiftekantoor Brussel 4

Vrede is nog ver te zoeken in het Midden-Oosten

- Derwich M. Ferho -

Sinds enkele jaren handelt de AKP-regering zeer agressief tegenover de Koerden. De leider van de vrijheidsbeweging in Noord-Koerdistan (Zuidoost-Turkije), de heer Abdullah Öcalan, is onderworpen aan totale isolatie. Hij mag al elf maanden geen bezoek krijgen van zijn advocaten noch familieleden. Bijna 9000 arrestaties werden uitgevoerd tegen de leden van de BDP (Partij voor Vrede en Democratie) en het DTK (het Congres voor Democratische Maatschappij). Onder de gevangenen bevinden zich o.a. zes verkozen parlementsleden en vijfentwintig burgemeesters.

Leyla Zana, BDP-parlementslid en winnaar van de Sacharovprijs voor de Vrede van het Europees Parlement is nog eens veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf. De Turkse staat veroordeelde de politica in 1994 tot vijftien jaar gevangenisstraf wegens verraad en lidmaatschap van de PKK. Het Turkse ministerie van justitie beval onlangs ook om 111 advocaten uit Amed (Diyarbakir) te vervolgen wegens hun afwezigheid in verschillende processen tegen de KCK, een beweging die de Turkse staat als terroristisch beschouwt. Al deze arrestaties en veroordelingen gebeuren op basis van de antiterreur wet, artikel 314/2 van de Turkse Grondwet. Op basis van deze omstreden wet worden er dagelijks minstens vijftien arrestaties verricht.

Ook de recente uitspraken van premier Erdoğan over het inperken van het recht op abortus zette kwaad bloed bij vrouwenbewegingen in Turkije. Afgelopen week op een bijeenkomst van de vrouwenafdeling van zijn AK-partij zei Erdoğan: “Ik zie abortus als moord, en aan de kringen en media die zich tegen mijn commentaar verzetten zeg ik: Jullie leven en ademen Uludere. Ik zeg: elke abortus is een Uludere”. Het is niet verwonderlijk dat er zowel uit de hoek van vrouwenbewegingen, de medische wereld als bij zijn politieke tegenstanders een storm van protest op gang kwam. Dat Erdoğan abortus met moord gelijk stelt, is, hoewel verwerpelijk, op zich niets om verbaasd over te zijn. Maar wat vooral schokkend is, is dat hij met zijn beruchte uitspraak de vrouwen die voor een abortus kiezen van medeplichtigheid beschuldigt aan het bloedbad in Uludere (Roboski). Deze tragische gebeurtenis werd nochtans, met de directe orders van Erdoğan zelf, door het Turkse leger veroorzaakt.

Nog nooit in de geschiedenis van de Turkse staat zijn er zo veel militaire operaties uitgevoerd. De AKP-regering die “de Koerdische realiteit erkende”, laat dagelijks vijftig

gevechtsvliegtuigen opstijgen en bombardeert de Koerdische regio, inclusief Zuid-Koerdistan (Noord-Irak), om zogezegd “terroristen” te bestrijden. Eind vorig jaar hebben de Turkse gevechtsvliegtuigen 34 Koerden, de helft minderjarig, om het leven gebracht in Uludere (Roboski) aan de grens met Zuid-Koerdistan (Noord-Irak). Later bleek dat het om grenssmokkelaars ging die, met toestemming van de plaatselijke Turkse autoriteiten, in de grensgebieden tussen Irak en Turkije van levensmiddelen voorzien. Voor een veilige grenshandel werken al enkele jaren meer dan 90 dorpswachters meer dan ooit actief samen met de Turkse militairen die zogezegd over de veiligheid van de grensregio zouden moeten waken. Dat ze de dorpelingen aldaar geen veiligheid brengen is één zaak, maar dat ze onschuldige mensen zomaar per vergissing om het leven brengen is op zijn minst schandalig te noemen.

Turkije lapt ook systematisch het naleven van de internationale verdragen, mede ondertekend door Turkije betreffende het naleven van de mensenrechten, aan de laars. Ondanks het internationaal verbod op het gebruik van chemische wapens, bestookte het Turkse leger herhaaldelijk de Koerden met dergelijke wapens. Hierbij kwamen recent 51 guerrilla’s, waarvan bijna de helft vrouwelijke strijders, om het leven. Hun lijken waren zo verkoold en verminkt dat ze haast onherkenbaar waren voor hun familieleden.

De manoeuvres van de Turkse AKP-regering veroorzaken niet alleen problemen in Turkije maar ook met de buurlanden Syrië, Irak en Iran. Om haar staatsbelangen te behartigen speelt Turkije momenteel het soldaatje van de VS in de regio. De poging van premier Erdoğan om in vrede te leven met zijn buurlanden is mislukt.

Ook de repressie in Iran kent geen grenzen meer. Gemiddeld worden er twee personen per dag ter dood veroordeeld en in het openbaar opgehangen. Op 30 mei werden acht Koerdische gevangenen in Urmia opgehangen. Bovendien waren de gevangenen voor hun executie maanden lang aan zware folterpraktijken onderworpen. Seyid Ednan Gilani, één van de acht gevangenen, was zo zwaar gefolterd dat hij met gebroken armen en benen naar de galg werd gebracht, zeiden enkele ooggetuigen.

Sinds eind vorig jaar voeren de Iraanse troepen in samenwerking met Turkije massaal operaties uit tegen de PJAK (Partij voor Vrij Leven) aan de grens met Zuid-Koerdistan (Noord-Irak). Door de tegengestelde belangen die Iran en Turkije in de regio hebben was deze Turks-Iraanse samenwerking om de Koerdische weerstand te doorbreken van korte duur. Bovendien verliep deze operatie niet gesmeerd dankzij de hevige weerstand van de PJAK die in haar strijd door de PKK werd gesteund.

In tegenstelling tot Iran speelt Turkije zoals gewoonlijk het soldaatje van de Amerikanen om haar invloed in de regio te vergroten. Iran van haar kant probeert haar invloed te doen gelden via haar fundamentalistische islampolitiek, een strategie die zowel door Rusland als China wordt gedoogd en, al dan niet rechtstreeks, gesteund. Turkije en Iran zijn op dit moment in een machtsstrijd verwikkeld om hun positie te versterken in Irak, Syrië en de omliggende landen waardoor de problemen in Irak en Syrië proportioneel toenemen.

Niet alleen de machtsstrijd tussen Iran en Turkije, maar ook de internationale machtsstrijd tussen de VS enerzijds en Rusland en China anderzijds, polariseert nog meer de interne conflicten in Irak en Syrië. Deze polarisatie versterkt de soennitische en sjiitische tegenstellingen wat in een oorlog dreigt te ontaarden. Een oorlog die alleen maar ten goede komt aan de landen die op grote schaal wapens leveren.

De vrede in de regio is alleen mogelijk als er een einde komt aan de autoritaire regimes in Turkije, Syrië, Irak en Iran. Deze regimes blijven steunen brengt geen rust, vrede en vrijheid. Vrede en democratie betekenen dat elk individu het recht heeft om zich vrij te uiten. Het betekent ook dat elk volk het recht heeft op zelfbeschikking. Dat hoeft zich niet noodzakelijk te vertalen in het veranderen van de huidige nationale grenzen. Samenleven op gelijke voet is mogelijk.

Derwich M. Ferho ***is de stichter en de voorzitter van het*** **Koerdisch Instituut Brussel** ***en zet zich meer dan 30 jaar in voor de Koerdische kwestie.***

De strijd om Syrië

- Paul Vanden Bavière -

Wie de Turkse politiek en de relaties tussen België en Turkije volgt, zal het zich misschien nog herinneren. In februari 2006 werd de Belg van Turkse afkomst Bahar Kimyongür, kunsthistoricus en archeoloog, veroordeeld wegens terrorisme. Het zou tot 2010 duren vooraleer alle procedures achter de rug waren en zijn naam volledig gezuiverd. Zijn "misdaad"? Hij had communiqués van de Turkse Revolutionaire Volksbevrijdingspartij-front (DHKP-C) in het Frans vertaald. Met zijn pas verschenen boek 'Syriana La conquête continue' geeft Kimyongür nuanceringen aan die in mainstream media nauwelijks worden aangehaald.

Dat België zeer ver wilde gaan om Turkije, een NAVO-bondgenoot, een plezier te doen, bleek toen Kimyongür, die in afwachting van zijn beroep was vrijgelaten, in april 2006 een bezoek aan Nederland bracht. De Belgische veiligheidsdiensten tipten de Nederlandse politie om Kimyongür te arresteren en op basis van een Turks uitleveringsverzoek naar Turkije te sturen. De arrestatie lukte, maar een Nederlandse rechter vond dat het uitleveringsverzoek van Turkije een lege doos was. Zelf kon België hem als Belgisch onderdaan niet uitleveren.

Die episode wijst erop hoe ver België bereid is te gaan om een regime met een uiterst dubieuze reputatie op het gebied van mensenrechten ter wille te zijn. Dat bewijst België ook in zijn houding ten overstaan van het Koerdisch conflict in Turkije, dat al enkele tienduizenden Koerden het leven heeft gekost. Koerdische organisaties hier te lande worden op alle mogelijke manieren vervolgd en beschuldigd, maar telkens weer vrijgesproken. Recht op verzet, wat België betreft, hebben de Koerden niet.

Dat bleek nog eens in oktober 2011 toen de toenmalige Belgische minister van Buitenlandse Zaken, Steven Vanackere, nu minister van Financiën, gewapende aanvallen van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) in Turkije scherp veroordeelde. Vanackere repte met geen woord over de Turkse staatsterreur maar een maand later toonde hij in een krantenartikel opvallend veel begrip voor de schendingen van de mensenrechten van de Libische rebellen. Ook wat Syrië betreft weigeren de Belgische bewindvoerders het geweld van gewapende Syrische rebellen te veroordelen. Dat komt erop neer dat België achter moord en bloedvergieten staat, als het maar van de "vrienden" komt.

Nuances als tegengewicht voor eenzijdige kijk op Syrische situatie

Daarmee zijn we – eindelijk - bij Syrië beland, dat het onderwerp van dit boek is. De titel die de auteur gekozen heeft, *Syriana*, is volgens Kimyongür het codewoord dat de denktanks van Washington gebruiken als ze het hebben over de Amerikaanse inspanningen om Noord-Afrika en het Midden-Oosten naar hun hand te zetten. Het gaat hier over het plan van president Bush voor een "groot Midden-Oosten" van Marokko tot Afghanistan van 2004 om in die streken de democratie te bevorderen en de landen de "westerse waarden" bij te brengen. Het jaar voordien was Bush Irak binnengevallen onder voorwendsel van een zoektocht naar niet bestaande massavernietigingswapens. Succesvol kan men die verovering niet noemen, zeker niet op het gebied van democratie en andere "waarden". Desondanks wordt dit plan verder uitgevoerd. Libië werd, met eveneens catastrofale gevolgen, het volgende doelwit. Nu is Syrië aan de beurt.

Bahar Kimyongürs familie is afkomstig uit de Turkse provincie Hatay, de vroegere Sandjak van Alexandretta, dat Syrisch gebied was tot de Franse kolonisatoren het in 1939 aan Turkije cadeau deden in de hoop dat Turkije in de tweede wereldoorlog niet opnieuw de kant van Duitsland zou kiezen. Ondanks de systematische verturksing van het gebied rond de antieke stad Antiochië leven er nog veel Arabieren, die in groten getale alawieten zijn – een tak

van de sjiitische islam. De familie van Kimyongür behoort tot die Arabisch-alawitische gemeenschap, die verwant is aan de in Syrië levende alawitische minderheid. Die maakt zowat tien percent van de bevolking uit, maar legt politiek veel meer gewicht in de schaal. President Bashar al-Assad is een alawiet.

Door die achtergrond en zijn geregelde bezoeken aan zijn in Hatay gebleven familieleden, heeft Kimyongür een positief vooroordeel ten overstaan van Syrië. Hij is zeker geen aanhanger van het regime van de Baath-partij in Damascus, maar brengt in zijn boek heel wat nuanceringen aan die in de mainstreammedia, die onverbloemd propaganda voeren tegen het Syrië van Bashar al-Assad, nauwelijks worden aangehaald. Zijn boek vormt daar een nuttig tegengewicht voor.

Zo wordt Syrië meestal als een dictatuur bestempeld, maar volgens Kimyongür ligt het wel wat anders. De Baath-partij is niet de enige partij: ze werkt in een Progressief Front samen met een aantal andere linkse partijen. Ook is het niet zo dat de alawieten alle macht naarzich getrokken hebben. Zo zitten er meer soennieten dan alawieten in de regering. De huidige minister van Defensie, generaal Daoed Rajha, is Grieks-ortodox evenals generaal Yoessef Shakkoer, die in de oktoberoorlog 1973 tegen Israël de stafchef was van het Syrische leger. Generaal Moestafa Tlas, een soenniet was minister van Defensie van 1972 tot 2000. En zo kunnen we doorgaan.

Wat Kimyongür wil onderstrepen is dat Syrië een lekenstaat is, waar geen discriminatie is op basis van geloof. Het is op dat gebied een open samenleving. De minderheden leggen samen ook een groot gewicht in de schaal. Naast de 10% alawieten zijn er zeker zoveel christenen van verschillende denominaties en 3% druzen (ook een tak van de sjiitische familie). Daarnaast nog een Koerdische etnische minderheid van 9%. En uiteraard zijn niet alle soennieten fundamentalisten, verre van. Al die minderheden zijn uiterst bang voor een machtsovername door de moslimbroeders, ook de Koerdische, want voor fundamentalisten is er geen plaats voor minderheidsrechten.

De opstand in Syrië gekaapt door extremisten

Stammend uit een alawitische familie, is Kimyongür beducht voor de toekomst van die gemeenschap. Hij wijdt daarom heel wat bladzijden aan de haat van extremistische soennieten tegen de alawieten, die hen als erger dan joden en christenen beschouwen. Hij citeert uitvoerig uit een haatpreek van ene sjeik Muhammad Al Zoghby op de Saoedi-Arabische tv-zender Sala. Het is een ware scheldpartij tegen president al-Assad en de alawieten. “O Allah, vernietig deze kleine sekte. Vernietig ze en verband hun lichamen. Het zijn joodse agenten. Dood ze allemaal. En ik zeg tot het hele Syrische volk: jullie zijn geen mannen als jullie ze niet strafen na de overwinning. (…) Dit is een heilige oorlog”, aldus een klein fragment uit deze preek.

De sjeik is geen alleenstaand geval. En de haatoproepen hebben geleid tot de komst van islamisten uit een hele reeks landen, onder andere uit Libië, Jordanië, Libanon, Palestina… Wat dan weer de bewering van de regering staaft, dat de opstand het werk is van buitenlandse elementen met steun van de VS, Europa, Turkije, Saoedi-Arabië, Qatar, Irak... Al Qaeda zelf is fier op zijn “prestaties” in Syrië.

De opstand heeft uiteraard ook een binnenlandse component: de moslimbroederschap, die al in de jaren 1970 gewapende acties voerde tegen het regime en daarbij honderden politiemannen en soldaten vermoordde – iets wat nu ook gebeurt, maar waarover in de media weinig of niets wordt gemeld, tenzij om het in twijfel te trekken. Toen eindigde de strijd in de stad Hama in 1982, wanneer het leger daar met zware wapens de islamisten te lijf ging. Dat gebeurde nadat er 300 leden van de Baath-partij brutaal werden vermoord. Wordt Homs nu het graf van de islamisten?

De conventionele visie dat de opstand in Syrië het werk is van vreedzame betogers, is al lang een mythe. Zoals in andere Arabische landen hebben extremisten de strijd van jongeren, liberalen en mensenrechtenactivisten al lang gerecupereerd. Boeken zoals dat van Bahar Kimyongür blijven broodnodig om de verdraaiingen en leugens van de “mainstreammedia” te corrigeren.

Bahar Kimyongür, Syriana. La conquête continue, uitg. Investig’Action, Brussel, en Couleur livres, Charleroi, 2011. 181 blz. € 9 plus verzendingskosten.

Paul Vanden Bavière ***is de hoofdredacteur van*** **Uitpers*****. Hij heeft een licentiaat moderne geschiedenis en is actief als historicus en journalist. Dit artikel verscheen op het webzine van Internationaal politiek*** **Uitpers** ***nr. 140, 13de jg., maart 2012***.

De toekomst van de Koerden in Syrië

- Ahmet Gülabi Dere -

Het einde van het koloniaal tijdperk bracht de Koerden van* Rojava[1] *niets op. De ontvoogding van de Syrische Arabieren en het einde van het Franse kolonialisme toen, betekende niet meteen het automatisch respecteren van de rechten van de Koerdische minderheid. Ondanks de luid klinkende roep voor de regimewissel en het aanhoudende geweld in Syrië negeren zowel de Syrische oppositiegroepen als de externe belanghebbenden, zoals o.a. Turkije en de VS, de Koerdische oppositie.

De Koerden vertegenwoordigen een kleine tien percent (meer dan 2,2 miljoen) van de bevolking in Syrië. Zij leven voornamelijk in het oosten, de streek die het rijkst is aan petroleum, grenzend aan de Koerdische Autonome Regio (Noord-Irak), en in het noordoosten grenzend aan Noord-Koerdistan (Zuidoost-Turkije). Bovendien leeft een belangrijke deel van de Koerden in verschillende wijken in grote steden als Damascus en Aleppo.

Decennia lang, vanaf het ontstaan van de republiek Syrië in 1946, was de Koerdische bevolking het onderwerp van discriminatie en assimilatiepolitiek van het Arabische nationalisme. Even lang vragen de Koerden de Syrische autoriteiten om hun taal en cultuur, maar ook hun politieke en administratieve rechten te erkennen, en ze als volwaardige burgers te behandelen; tevergeefs. Zelfs tot op vandaag zijn er nog tientallen duizenden Koerden die geen identiteitskaart bezitten. Deze Koerden die in het bevolkingsregister ontbreken en door van de Syrische administratie als Ajnabi, het Arabisch woord voor 'vreemdeling', worden betiteld hebben geen burgerrechten. Ze kunnen geen eigendom verwerven en zich niet vrij verplaatsen. Hun kinderen ontbreken net als hun ouders burgerschap en na hun basisopleiding kunnen ze niet naar school gaan.

De Koerden van Rojava *aan de beurt*

Vanaf 1990 maken de Koerden een historisch moment meedat in de nabije toekomst niet alleen voor hen maar ook voor de hele regio belangrijke gevolgen kan hebben. Na de Golfoorlog, in 1991, werd 40% van Zuid-Koerdistan, *Başûr*[2] (Noord-Irak) onder controle van de VN geplaatst. Na de invasie van de VS en na de val van Saddam Hoessein werd dit gebied autonoom. De Koerdische Autonome Regio is tot nu toe het enige autonoom gebied binnen Koerdistan en wordt door veel Koerden als nationaal thuisland gezien.

In Noord-Koerdistan, *Bakur*[3] (Zuidoost-Turkije) hebben de Koerden lang nog geen autonomie en hun culturele en politieke rechten worden door de Turkse overheid nog steeds niet erkend. Maar dankzij het verzet van de Koerdische

---

[1] Het Koerdisch gebied dat binnen de nationale grenzen van Syrië ligt, is onder de Koerden bekend als *Rojava*. Dit gebied bevindt zich ten noorden van het huidige Syrië.

[2] Het Koerdisch gebied dat binnen de nationale grenzen van Irak (Noord-Irak) ligt, is als *Başûr* bekend.

[3] Het Koerdisch gebied dat binnen de nationale grenzen van Turkije (Zuidoost-Turkije) ligt, is als *Bakur* bekend.

[4] *Partiya Karkerên Kurdistan* (PKK) staat voor "Arbeiderspartij van Koerdistan", die sinds begin jaren tachtig gewapend verzet voert tegen de repressieve maatregelen van de Turkse regering tegen de Koerdische bevolking. Tot 1999 prijkte deze guerrillabeweging niet op de terroristenlijst. Pas na dat ze een eenzijdig staakt-het-voeren aankondigden en ze stappen namen om zich naar een politieke organisatie om te vormen, kwamen ze paradoxaal genoeg op de terroristenlijst van Turkije, VS en de Europese Unie.

Syrië, Damascus © Nick Hannes

bevolking en de druk van de PKK[4] hebben de Turkse autoriteiten een aantal rechten aan de Koerden toegekend[5].

De recente ontwikkelingen in heel de regio, zeker wat Syrië betreft, brengen de Koerden van *Rojava* in het vizier. Zijn ze aan de beurt om eindelijk erkenning te krijgen voor hun rechten in een nieuw democratische post-Bashar Syrië?

Het dilemma van Ankara

Ondanks de humanitaire hoogdringendheid om zo snel mogelijk tot een beleg te komen en een einde te maken aan het aanhoudende geweld in Syrië, is de val van het Baath-regime van Bashar al-Asad voor Ankara een beveiligingsprobleem geworden. Dat valt voor een stuk uit te leggen door het politieke gewicht van de Koerdische partij PYD binnen de Koerdische oppositie tegen het Baath-regime.

De Partij van Democratische Eenheid (PYD) heeft bij de helft van Koerden in *Rojava* aanhang. Deze politieke organisatie heeft een belangrijke rol gespeeld in de strijd die PKK tientallen jaren voert. Dankzij deze langdurige gezamenlijke strijd voor de erkenning van de politieke en culturele rechten van de Koerden geniet de PYD-partij nog steeds de steun van de PKK.

Door de hechte band tussen de PYD en de PKK, weigeren de Turkse autoriteiten deze Koerdische partij officieel als oppositiepartij in Syrië te erkennen. Anderzijds zijn de niet-Koerdische Syrische oppositieleiders die de steun van Ankara genieten van mening dat het toekennen van teveel rechten aan de Koerden Turkije zou kunnen mishagen. Het is dus zeer moeilijk te voorspellen hoe de armworstelingen zullen eindigen, maar één ding is zeker:

[5] De regering van Erdoğan liet toe dat de Koerden via privé scholen hun moedertaal mochten leren lezen en schrijven. Er is ook een Koerdisch sprekende Turkse staatszender die vooral anti-Koerdische propaganda en religieuze (Islamitisch-soennitisch geïnspireerd) programma's aan de Koerdische kijkers aansmeert.

[5] Aleppo is de tweede grootste stad in Syrië en bevindt zich in het noordelijke provincie Aleppo.

de positie van de Koerden in Syrië zal, net zoals in Irak het geval was, nog sterker worden.

Hervatten van aanvallen op de Koerden

Nadat de Verenigde Naties het "staakt-het-vuren" tussen de Syrische veiligheidstroepen en de gewapende rebellen afgekondigde, hebbende beide kampen niet stil gezeten. Ondanks de afwijzende houding van de Koerden ten opzichte van de gewapende strijd die andere rebellen tegen het Baath voeren, werden ze opnieuw slachtoffer van de agressie van de Syrische ordetroepen.

Op tien mei hebben Syrische paramilitairen zonder enige aanleiding een Koerdische wijk in Aleppo[6] aangevallen, waarbij minstens acht personen werden gedood. Bij deze brutale aanval vielen er ook 30 gewonden. Was deze inval het antwoord op de vreedzame oppositie die de Koerden al jaren tegen het Syrisch regime voeren? Dit gewelddadig optreden van de Syrische veiligheidstroepen maakt wel duidelijk dat het Baath-regime nog niet van plan is om de Koerden met rust te laten.

Ondanks deze onaanvaardbare repressieve methoden vanwege het regime, blijven de Koerdische oppositieleiders in Syrië geloven in een federaal systeem dat hen garanties biedt op het vlak van burgerschap, eigendomsrecht en onderwijs in het Koerdisch. Een dergelijke staatsvorm, die op basis van gelijke verdeling van begrotingsontvangsten zou werken, kan een duurzame oplossing zijn voor de Koerdische kwestie binnen de Syrische grenzen.

Wederzijds wantrouwen

De Syrische Nationale Raad belooft dat ze na val van het Bashar al-Assad-regime en presidentiële raad zal aanstellen die niet alleen de Koerdische politieke en culturele rechten zal erkennen maar ook een autonome Koerdische regering.

Ongeacht deze zeer nobele en moedige voornemens merken de Koerdische oppositieleiders toch dat binnen de rangen van de niet-Koerdische Syrische oppositie er een zekere afstand wordt genomen van de Koerden. Sommigen onder hen steken hun schrik niet meer weg en laten kennen dat de zaken waarop de Koerden aanspraak maken kunnen ontaarden in separatisme.

Het is niet uitgesloten dat deze angst door Turkije in de oren gefluisterd wordt. Dit land heeft er geen baat bij als er net als in Irak een autonome Koerdische regering in Syrië tot stand komt. In dit geval wordt het voor Turkije volledig onhoudbaar om de Koerden van *Bakur* (Noord-Koerdistan), die binnen zijn nationale grenzen leven, niet dezelfde rechten toekennen.

Bovendien waren er geruchten dat de Koerdische PYD-partij te vriendelijk werd voor het regime van Bashar al-Asad, een bewering dat door de partij met klem wordt ontkend. PYD maakte zijn standpunten herhaaldelijk duidelijk bekend: deze partij is een fervente voorstander van grondige veranderingen en democratisch zelfbeschikkingsrecht in Syrië, waar de politieke macht grotendeels naar de regio's gaat. De PYD-partij is één van best georganiseerde oppositiegroepen in Syrië. Het is contraproductief dat de VS, Turkije en de Syrische Nationale Raad de PYD steeds negeren. Een samenwerking met deze partij zal de oppositie tegen het Baath-regime ongezien versterken en de weg effenen voor een democratisch Syrië waar de rechten van de Koerden en andere minderheden gewaarborgd zijn.

Ahmet Gülabi Dere ***is een gekende Koerdische journalist en ook een politieke activist die in ballingschap voor verschillende Koerdische media schrijft. Hij is ook lid van PEN International, een internationale organisatie van schrijvers, die zich onder andere inzet voor de vrijheid van meningsuiting en voor de schrijvers die om hun meningen worden onderdrukt.***

Onafhankelijke Koerdische staat ten noorden van Irak: een droom of een realiteit?

- Hiwa Abdullah –

Eind 2011, na de terugtrekking van de Amerikaanse troepen uit Irak, probeert de centrale regering in Bagdad zijn macht te laten gelden in alle gebieden van het land, inclusief de Koerdische Regio[1] (KRG). Deze regio wordt sinds 2003 autonoom bestuurd door de regionale regering, met als president Massoud Barzani. De opeenhoping van misverstanden tussen de regionale Koerdische regering en de centrale regering in Bagdad enerzijds en het niet naleven van de grondwettelijke bepalingen anderzijds, drijven de spanningen tussen beide kampen op de spits.

Tijdens de nieuwjaarstoespraak in maart van dit jaar sprak de regionale Koerdische president Barzani verzoenende taal en liet zijn achterban weten dat de geheime oorlog tussen de Koerden en de centrale regering van Noeri al-Maliki, de federale premier van Irak, is afgelopen. Desondanks bereikten de spanningen tussen Koerden en premier Noeri al-Maliki recentelijk hun hoogtepunt. Barzani verwijt al-Maliki een dictatoriaal regime te voeren in Irak en zich niet te houden aan bepalingen van de Iraakse grondwet.

De federale president Talabani, ook een Koerd, probeerde recent de federale premier al-Maliki en de regionale Koerdische president Barzani samen rond de tafel te brengen. In antwoord op deze verzoeningspoging reageerde president Barzani, dat met de huidige Iraakse premier Noeri al-Maliki niet verder te onderhandelen valt aangezien hij steeds zijn beloftes niet nakomt.

Na de val van de Iraakse dictator Saddam Hoessein hebben de parlementaire vertegenwoordigers van de drie voornaamste bevolkingsgroepen, de Koerden, soennieten en sjiieten, een grondwet samengesteld die de basis vormt van een democratische federale staat. In deze grondwet, die kort na de eerste verkiezingen in 2005 tot stand kwam, werd bepaald dat Irak tegen eind december 2007 een referendum moet houden om het lot van een aantal betwiste gebieden, waaronder de olierijke regio in en rond Kirkoek[2], te bepalen.

Dit referendum werd nooit gehouden en vormt de kern van spanningen tussen de centrale regering in Bagdad en KRG.

Volgens de grondwettelijke bepalingen moet de federale regering de Koerdische veiligheidsdiensten financieren. Maar ook hier tegen wordt gezondigd. Een ander belangrijk twistpunt is de manier waarop de olie-inkomsten door centrale regeringbeheerd worden.

De rol van olie

De discussie over de olie-inkomsten vormt vanaf 2007 een fundamenteel probleem tussen KRG en de centrale regering in Bagdad. Volgens sommige bronnen is KRG rijk aan tien miljard vaten olie. De Koerden vinden dat ze het recht hebben om zelf de inkomsten van de olie, die in hun gebieden wordt ontgonnen, te beheren. Maar de

[1] Het Koerdisch gebied dat binnen de nationale grens van Irak ligt, wordt geregeerd door de *Kurdish Regional Goverment* (KRG).

[2] Binnen dit arabisering-project van Saddam werden talrijke Koerden in de jaren tachtig gedwongen uit deze olierijke gebieden gedeporteerd naar andere gebieden in Irak. Deze Koerdische regio behoort tegenwoordig niet tot de Koerdische Autonome regio. Tegelijk werden Arabische arbeiders naar dit gebied gebracht om in de olie-industrie te werken. Het duurde tot na de 1ste Golfoorlog in 1991, na het instellen van 'No fly zone' door het trio VS, Groot Brittannië en Frankrijk over de Koerdische gebieden in het noorden en de sjiitische gebieden in het zuiden van Irak, dat de meeste verjaagde Koerden terug konden keren naar Kirkoek.

huidige Iraakse minister van olie en energie, Hussain al-Shahristani wil daar niets van weten. Deze laatste vindt dat regio geen recht heeft om zonder de toestemming van de centrale regering olie te produceren terwijl de regionale regering van KRG vindt dat de grondwet dit recht aan hen toekent.

Begin dit jaar sloot de regering van KRG op eigen houtje oliecontracten met een van 's werelds grootste Amerikaanse oliemaatschappijen, *Exxon Mobil Corporation*. De regering van KRG sloot eveneens contracten met andere oliemaatschappijen, zoals *Chevron Corporation* en de Franse oliemaatschappij, *Total SA* om in haar regio olie te produceren die ze via Turkije[3] verder willen verkopen.

De tijd is rijp voor een onafhankelijk Koerdistan

Bijna een eeuw lang proberen de centrale regeringen van Bagdad, al dan niet met geweld, de Koerdische regio, de huidige KRG aan Irak vast te hechten. Maar de Koerden hebben nooit enige affiniteit gehad met Irak. Toch prijkte nooit het onafhankelijk van Koerdistan zo hoog op de agenda zoals dat de laatste dagen het geval is.

De regionale president Barzani stelde zelfs een ultimatum en maakte aan alle Iraakse leiders bekend dat hij tegen 2014 zal beslissen. Wat zal hij beslissen? Is de tijd rijp voor een onafhankelijk Koerdistan? Zo ja, Welke effecten dit zal hebben?

Het is tasten in het donker maar het is wel bekend dat tegen 2014 de pijpleidingen tussen KRG en Turkije klaar zouden zijn zodat de Koerden onafhankelijk van de centrale regering in Bagdad olie kunnen verkopen. Bovendien voorspellen sommige politieke analisten dat 2014 ook het einde betekent van al-Mamiki's regering omdat zij met iedereen problemen heeft.

Bovendien, in een interview met Rudaw, een Koerdische krant, beweerde voormalig Amerikaans diplomaat en adviseur van de Regionale Regering van Koerdistan Peter Galbraith onlangs dat de tijd rijp is voor de Koerdische onafhankelijkheid dankzij de bloeiende olie-industrie, internationale investeringen en het feit dat de Koerden Amerika's enige betrouwbare bondgenoot zijn in deze instabiele regio.

Intern meningsverschil

Wat betreft de Koerdische onafhankelijkheid, delen de twee machtige partijen die de Koerdische Regio in Noord-Irak besturen, niet dezelfde mening. Terwijl de Koerdistan Democratisch Partij (PDK) van regionale president Barzani duidelijke uitspraken maakt over onafhankelijkheid van Koerdistan, doet de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK), de partij van de federale president van Irak Jalal Talabani, geen uitspraken hierover.

Integendeel. Jalal Talabani, heeft herhaaldelijk gezegd dat een onafhankelijk Koerdistan een droom is. Tijdens zijn laatste toespraak drukte hij zich nog duidelijker uit en zei: "Een onafhankelijk Koerdistan is voor mij net als de scheiding tussen een man en een vrouw".

Sommige analisten denken dat Talabani verzoenende taal moet spreken omdat hij de federale president van Irak is. Andere politieke analisten beweren dat een onafhankelijk Koerdistan Talabani's carrière als president van Irak in gevaar zal brengen.

Ook andere Koerdische oppositiepartijen spreken niet over een onafhankelijk Koerdistan. Nawshirwan Mustafa de oppositieleider van de Gorran Partij (de Partij van Verandering) verkondigde in zijn toespraak Newroz-festiviteiten (de Koerdische nieuwjaarsviering) in maart 2012 dat een onafhankelijk Koerdistan niet met woorden zal gebeuren.

KRG als voetbalveld voor Iran en Turkije

Bovenop de interne spanningen doet Irak dienst als voetbalveld voor Iran en Turkije. De beide nationale rivalen kennen een stuk van Irak aan zichzelf toe terwijl de Koerden de balans vormen tussen beiden. Veel politieke analisten delen de mening dat de strijd tussen Koerden, soennieten en sjiieten tegelijkertijd een strijd is tussen Golfstaten en Iran enerzijds en Turkije en Iran anderzijds.

Na de opstanden van de Koerden van Başûr (KRG in Noord-Irak) tegen het regime van Saddam in 1991 is de geopolitieke realiteit van de regio als volgt: elke politieke partij moet de steun van Iran en Turkije zoeken om te kunnen overleven. In 1994, tijdens het Koerdische burgeroorlog[4] in KRG (Noord-Irak), waren de Democratische Partij van Koerdistan (PDK) en Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) verwikkeld in een onderlinge oorlog. PUK zocht de

[3] Via de pijpleidingen worden olie en gas van o.a. het KRG naar de naar de Middellandse Zee in Ceyhan gevoerd.

[4] Na de opstand de Koerdische opstand tegen het regime van Saddam Hoessein mochten de Koerden vanaf maart 1991, met de steun van George W. Bush en de bondgenoten en de winnaars van de 1ste Golfoorlog tegen Irak, zelf hun regio's besturen. Nog geen acht maanden later braken er gevechten uit tussen de drie grote Koerdische partijen PDK, PUK en de PKK die haar basissen heeft in het noorden van de Koerdische Autonome Regio in Irak. Tussen 1991 en 1994 vochten PDK en PUK samen tegen de PKK. Vanaf 1994 tot 1997 waren ze zelf onderling verwikkeld geraakt in een gewapend conflict.

steun van Iran terwijl de PDK de steun uit Turkije koos. Nu nog altijd zijn de Turkse bedrijven actief in de steden waar PDK de plak zwaait en machtig is, terwijl de Iraanse bedrijven vooral in Sulaimaniyah gevestigd zijn waar de PUK machtig is. De handelsrelaties met de beide landen zijn voor KRG erg noodzakelijk want de regio is nog erg kwetsbaar op economisch vlak. Het probleem is dat zowel Iran als Turkije invloed wil uitoefenen op de politieke agenda van de regio.

Aspiratie van Turkije om een grootmacht te worden

De laatste jaren is Turkije actief bezig zich te profileren in het Midden-Oosten. Volgens de politieke waarnemers streeft Turkije hiermee drie belangrijke doelen na binnen de regio. Turkije beseft heel goed dat er grote veranderingen op til zijn in de Arabische landen: de oude regimes hebben geen antwoord op de wensen van de jonge generatie die op straat komt om te protesteren. Het land heeft er ook alle belang bij om de mogelijke nadelige gevolgen van de Arabische Lente voor haar eigen politiek onder controle te krijgen.

Een andere Achillespees van Turkije zijn natuurlijke energievoorraden, waarvoor ze erg afhankelijk is van haar buurlanden. Om haar economische positie verder te versterken moet het land ervoor waken dat ze steeds beroep kan doen op betrouwbare stabiele energieleveranciers. Het derde belangrijke doel dat Turkije in de komende jaren nastreeft is een steeds belangrijkere rol te gaan spelen in de wereldpolitiek en vooraan invloed winnen binnen de regio.

Om deze doelen te bereiken heeft Turkije zowel Irak als de Koerdische regio in Irak nodig. Maar de sterke rol die buurland Iran in Irak speelt en de Koerdische kwestie in haar geheel maken het Turkije erg lastig om haar doelen te realiseren.

Om de invloed van Iran in Irak te verminderen zet Turkije er alles op om de slechte relatie tussen de Iraakse centrale regering in Bagdad, de soennieten en de koerden goed uit te buitenen hiermee de centrale regering van al-Maliki's onder druk te zetten. Zouden de Koerden van *Başûr* (KRG in Noord-Irak) en de soenitische tegenstanders van de sjiitische al-Maliki en tegengewicht vormen tegen de invloed van Iran in Irak? Dat is in ieder geval wat Turkije wenselijk vindt.

Turks afhankelijkheid van de Koerdische Regio in Noord-Irak

De laatste maanden is Turkije in paniek voor het dreigend tekort aan olie en gas. Iran en Syrië, twee landen die zelf met grote problemen kampen, voorzien in 70% van Turkije's energiebehoefte. De Turkse afhankelijkheid ten opzichte van de Koerdische Regio groeit met de dag. Niet alleen doordat 26% van de Turkse producten via Zuid-Koerdistan (KRG in Noord-Irak) hun weg naar de Golfstaten vinden, maar vooral omdat Turkije de Koerden meer dan ooit nodig heeft om te voorzien in haar energiebehoefte.

De bekende Turkse opiniemaker Cangiz Çandar merkt in één van zijn recente analyses op dat de tegenstellingen tussen de Iraakse premier al-Maliki en de Koerdische regionale president Barzani leiden tot tegenstellingen tussen de Turkse premier Erdoğan en al-Maliki. Ankara houdt haar hand niet alleen boven het hoofd van de Syrische opposanten, maar ook boven het hoofd van opposanten van al-Maliki in Irak.

De Turken tonen zich zelfs bereid om in de toekomst samen met de Koerden een oplossing te zoeken voor de olierijke stad Kirkoek die vandaag onder het gezag van de centrale regering van Irak valt. Cangiz Çandar meent ook dat de vooruitgang van de Koerdische Regio de taboes over de Koerden in Turkije zal doorbreken.

Deze complexe relaties en geopolitieke belangen wekken een aantal interessante vragen op. Zal de Turkse afhankelijkheid van de Koerdische olie belangrijker zijn dan het lot van het Turkse nationalisme dat decennia lang het Koerdisch volk ontkent? Hoe zullen de Koerden enerzijds met elkaar en anderzijds met Turkije samenwerken?

Hiwa Abdullah ***is een Koerdische politieke- en een mensenrechtenactivist.***

Turkije's neo-ottomaanse diplomatie op de helling

- Paul Vanden Bavière -

Sedert de islamistische Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) in 2002 aan de macht kwam in Turkije, begon dat land versneld de relaties met zijn buren te verbeteren. Het wilde af van zijn rol van Amerikaans-Israëlische boeman in de regio. Die politiek van "geen conflicten" kreeg de naam van neo-Ottomaanse politiek. Die politiek staat nu op de helling door toenemende conflicten, vooral met Syrië, waar premier Recep Tayyip Erdoğan al meermaals met gewapend ingrijpen dreigde.

De Turkse buitenlandse politiek kende heel wat rare kronkelingen sedert het einde van het Ottomaanse Rijk in 1918, ten gevolge van zijn alliantie met de verliezers van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918), Duitsland en Oostenrijk. De geallieerden waren eerst van plan, naar het voorbeeld van de dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije, het land in stukjes op te delen. Maar Kemal Pasha wist dat te verhinderen. Met steun van Rusland, waar in 1917 het bewind van de tsaar omver was omver geworpen. De nieuwe Russische leiders werden immers, tot 1922, aangevallen door westerse troepen die probeerden de klok terug te draaien in Rusland. Rusland kon door steun aan de man die later de erenaam Ataturk, Vader van de Turken, kreeg, de westerse druk verlichten. De goede relaties met Ataturk leverden Turkije, in 1923, de teruggave op van de oostelijke provincies Kars en Ardahan, die door de tsaar werden veroverd in de Russisch-Turkse oorlog van 1877-1878.

Toen het Westen begreep dat het noch Rusland, dat in 1922 tot de Sovjet-Unie werd omgevormd, noch Turkije klein kon krijgen zonder zware middelen – die ontbraken door de enorme kosten van de Eerste Wereldoorlog – herzag het zijn politiek. Daar Ataturk, ondanks zijn goede band met Moskou, sterk anticommunistisch was, verkozen ze deze figuur te steunen en hem leider te laten worden van een "Groot-Turkije" als buffer tegen de Sovjet-Unie. Ook al ging dat ten koste van de beloften aan Armeniërs en Koerden.

Van neutraal tot westers bondgenoot

De relaties tussen Turkije en de Sovjet-Unie bleven vrij goed tijdens het interbellum, maar aan het einde van de Tweede Wereldoorlog (1939-1945), veranderde de situatie dramatisch. Turkije, waar tot op de hoogste niveaus veel sympathie bestond voor nazi-Duitsland, bleef – met de gedachtenis aan het catastrofale resultaat van de Eerste Wereldoorlog in het achterhoofd – tot bijna helemaal op het einde van de oorlog neutraal. Dit tot grote woede van de zegevierende Sovjet-Unie die enorme verliezen had geleden en van Turkije compensaties eiste, o.m. de teruggave Kars en Ardahan en controle over de toegangen tot de Zwarte Zee.

Die vrees voor zijn territoriale integriteit leidde tot de keuze voor het Westen door de opvolgers van de in 1938 overleden Ataturk. Turkije erkende Israël al direct na zijn oprichting als westers bolwerk in het Midden-Oosten in 1948. In 1949 al trad het toe tot de Raad van Europa en in 1952 werd het lid van de NAVO, het westerse militair bondgenootschap tegen de Sovjet-Unie, ondanks de "waarden" die beide instellingen zegden hoog in hun vaandel te voeren en waaraan Turkije in het geheel niet voldeed. In 1955 trad het toe tot het Pact van Bagdad (tussen Turkije en Irak, waarbij Iran, Pakistan en Groot-Brittannië zich aansluiten), een regionale veiligheidsorganisatie tegen de Sovjet-Unie. Als westers bondgenoot moest Turkije ook helpen bij het

onderdrukken van het Arabisch nationalisme, dat door het Westen gelijkgesteld werd met communisme. Dat was voor Ankara geen probleem want het betreurde het verlies van de Arabische landen en herinnerde zich maar al te goed dat het Arabisch nationalisme had bijgedragen tot de val van het Ottomaanse Rijk. Enkel met pro-westerse landen als Irak, Jordanië en de conservatieve monarchieën, die ook sterk beducht waren voor het Arabisch nationalisme, waren de relaties goed. Maar in 1958 werd de Iraakse monarchie ten val gebracht en kwam er een Arabisch nationalistisch bewind aan de macht in Bagdad. In 1979 betekende de islamitische revolutie in Iran, de militair derde belangrijkste westerse bondgenoot in het Midden-Oosten een nieuw klap. Turkije was nu langs alle kanten omringd door vijanden.

Het einde van het communisme bij het einde van de Sovjet-Unie in 1991 schakelde alvast een vijand uit, maar het betekende ook een fikse waardevermindering van Turkije als bufferstaat voor het Westen. Komt daarbij dat Turkije ambities had om lid te worden van de Europese Unie. Daarbij werden van Europese kant een aantal eisen gesteld, zoals het beëindigen van een aantal conflicten (met Griekenland, Cyprus en Armenië) en het eerbiedigen van mensen- en minderheidsrechten.

Uiteindelijk zijn de conflicten nog altijd niet opgelost en de verbeterde relaties met Rusland, met Armenië, met de Arabische buren en met Iran zijn weer verslechterd. Redenen? Zo heeft Turkije zijn medewerking beloofd aan het plan van de NAVO voor een rakettenschild, dat eigenlijk gericht is tegen Rusland en Iran. En wat Iran betreft heeft Turkije zich in maart gedeeltelijk aangesloten bij het westers olie-embargo omwille van het vermeende kernwapenprogramma, waarin de westerse en zelfs Israëlische inlichtingendiensten niet geloven. Het gaat zijn olie-invoer uit Iran met 20% inkrimpen.

Van vriend tot vijand

Het meeste risico's heeft Turkije genomen door vanaf vorig jaar frontaal in de aanval te gaan tegen Syrië, toen ook daar de Arabische lente begon met vreedzame betogingen tegen het regime van president Bashar al-Assad. Vreedzaam verzet, dat inmiddels werd overvleugeld door gewapend en moordend islamistisch verzet, dat wapens – betaald door o.m Qatar, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten - en opleiding krijgt van en in Turkije.

De argumenten van premier Erdoğan en andere Turkse leiders tegen Syrië klinken vrij cynisch. Zo nemen ze het Syrische regime kwalijk dat het schiet op zijn eigen burgers, terwijl Turkije dat al doet vanaf de oprichting van de Turkse republiek in 1923. Tienduizenden, zoniet honderdduizenden mensen zijn er al omgekomen door de strijd tussen het leger en Koerden die vechten voor autonomie. Maar aangezien Turkije een NAVO-bondgenoot is, wordt daar van westerse kant in alle talen over gezwegen. De Koerdische Arbeiderspartij (PKK) die al sedert 1985 een guerrillaoorlog voert, wordt als "terroristisch" bestempeld en terroristen mogen worden bestreden en veroordeeld. En er mag zeker niet mee worden onderhandeld. De huidige Belgische minister van Financiën, Steven Vanackere, veroordeelde vorig jaar als minister van Buitenlandse Zaken nog de PKK na een reeks bloedige botsingen tussen leger en guerrillero's. Geen woord echter over de Turkse repressie, noch over de rechten van de minderheden in Turkije en hun recht op al dan niet gewapend verzet. Gewapende islamistische rebellen in Syrië, die er alle belang bij hebben het geweld te laten voortduren, zijn blijkbaar geen terroristen en de staat mag hen dus niet bestrijden maar wordt daarentegen verzocht de macht aan hen over te dragen al zijn ze even ongeregeld en verdeeld als in Libië.

Merkwaardig contradictorisch is ook de redenering over identiteit van premier Erdoğan. Die drukte tijdens een bezoek aan Duitsland in februari 2011 de Turken in dat land op het hart hun kinderen eerst Turks te leren en dan pas Duits. Hij verzette zich tegen assimilatie van de Turken in Duitsland met het argument dat niemand de Turken van hun eigen cultuur en beschaving mag kunnen losmaken. Van de Koerden, en ook van kleinere minderheden, wordt daarentegen geëist dat ze hun eigen identiteit wel opgeven, dat ze alleen, of op zijn minst, eerst Turks leren en zich als etnische Turken gaan gedragen.

Ottomaanse reflex

Toen het Westen besloot met geweld in Libië een regimewissel door te voeren, stond Turkije aanvankelijk afkerig van dit neokoloniaal project. In Syrië heeft het zich aan-

Een Turkse soldaat aan een militaire kazerne © Nick Hannes

gesloten bij een gelijkaardig westers project. Waarom de goede relaties die er waren zomaar overboord gooien? Niemand blijkt op die vraag een sluitend antwoord te hebben. Een eerste bedenking is of de relaties tussen Turkije en Syrië wel zo goed waren als de overeenkomsten en hartelijke wederzijdse bezoeken lieten uitschijnen. Vergeet immers niet dat Turkije in september 2007 Israël toeliet vanaf zijn grondgebied een vermeende nucleaire installatie in het oosten van Syrië te bombarderen.

Er wordt verondersteld dat Turkije, als er in Syrië bevriende islamisten aan de macht zouden komen, zijn invloed in de regio gevoelig zou kunnen uitbreiden. Maar dat veronderstelt dat het om "gematigde" islamisten zou gaan, wat in Syrië niet zo zeker is. Daar heeft de moslimbroederschap al in de jaren 1970-1980 bewezen dat ze alles behalve "gematigd" is door duizenden ambtenaren, soldaten, aanhangers van het regime en leden van minderheden te vermoorden – wat ze nu ook doen.

Ook wordt er een parallel getrokken met de Ottomaanse politiek, die op godsdienstig gebied de soennitische islam, waartoe de meeste moslims behoren, steunde en de andere strekkingen discrimineerde. Dit omdat de Ottomaanse sultans ook de kaliefen, de opvolgers van de profeet Mohammed, waren. Nu zou Turkije zich hebben aangesloten bij conservatieve soennitische staten als Jordanië, Saoedi-Arabië, Qatar, de Emiraten, en Egypte die de sjiitische islam, de staatsgodsdienst in Iran, bestrijden in Irak, Libanon en Syrië, waar de regerende Baath-partij wordt gecontroleerd door de alawieten, een tak van de sjiitische familie. Een Ottomaanse reflex dus tegen wat de "sjiitische as" wordt genoemd.

Hoe het ook zij, de keuze van Turkije houdt gevaren in als het Syrische regime stand houdt. Dat zou de invloed van Turkije in het Midden-Oosten, politiek en qua handel, een flinke slag toebrengen. Het zou ook onmiddellijk praktische gevolgen hebben. In de eerste plaats zullen de Koerden in Turkije kunnen rekenen op nog meer steun dan degene die ze, als tegenzet, nu al krijgen van Syrië. De strijd om Koerdistan kan dan ernstig escaleren. Ook moet het Turkse establishment er rekening mee houden dat het, naast de Koerden, geschat op ten minste 15% van de bevolking van Turkije, nog eens ruim 10% van de eigen bevolking tegen zich kan krijgen, met name de alevieten (de Turkse naam voor alawieten) die nu al openlijk sympathiseren met het regime van president al-Assad.

Weer westerse zetbaas?

Het ziet er ook naar uit dat Turkije weer nauwer gaat aanleunen bij de Verenigde Staten - zie het rakettenschild en Syrië – en weer een westerse zetbaas gaat worden in het Midden-Oosten. Nochtans werd er jarenlang gesproken over een uiteengroeien van Turkije en het Westen. Waarbij speciaal werd gewezen naar ernstige problemen met Israel, waartegen eerste minister Erdoğan geregeld tegen van leer trekt. Vooral sedert de Israëlische Operatie Gegoten Lood in de Gaza-strook in 2008-2009 en de Israëlische aanval op een Turks hulpkonvooi voor Gaza in mei 2010, waarbij tien Turken werden gedood door Israëlische soldaten. Een zaak waarvoor Israël zich nog altijd niet heeft verontschuldigd, zoals door Erdogan wordt gevraagd.

De militaire samenwerking met Israël is inmiddels zo goed als stopgezet. Maar de relaties zijn nog altijd niet verbroken. Er is nog steeds een sterke economische samenwerking. Zoals voor de werken voor Israëlische gaswinning in de Middellandse Zee en zelfs op militair gebied gaan de contracten voor het upgraden van en de aankoop van militair materiaal door. Het is weinig waarschijnlijk dat Turkije onder de huidige omstandigheden Israël zal toelaten Iran aan te vallen van op zijn grondgebied, maar daar is al een vervangland voor: het sterk bij Turkije aanleunende Azerbeidzjan.

Zal de alliantie met Tel Aviv weer worden hervat mocht Turkije weer in het isolement in de regio dreigen te geraken? Zover zal het waarschijnlijk niet gaan. Het zou de populariteit van Erdoğan en zijn Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling ernstig kunnen aantasten. Het is nu eenmaal zo dat de Turken, als goede moslims, nooit veel sympathie hebben gehad voor de joodse staat die gebaseerd is op etnische zuivering van Palestijnse moslims. Ze hebben dat over de jaren heen duidelijk laten blijken aan hun regeerders, die op dat vlak hun bevolking negeerden om aan de westerse verzuchtingen tegemoet te komen.

Dit artikel verscheen op het webzine van Internationaal politiek* Uitpers *nr. 142, 13de jg., mei 2012.

Een jaar in het teken van hongerstaking

- Redactie -

Ook voor de Koerden begon het jaar 2012 met een langdurige hongerstaking. De protestactie die vanaf twintig januari 2012 in de Turkse gevangenissen op initiatief van enkele gevangengenomen Koerdische politici begon, spreidde zich razend snel tot in het hart van Europa, en speelde zich af aan de voordeur van de Europese instellingen in Straatsburg. Na 52 dagen beëindigen de Koerdische hongerstakers, naar eigen zeggen, hun protestactie met succes. We blikken even terug naar motieven en de resultaten van deze massale protestactie

Zorgwekkende toestand van mensenrechten in Turkije

Sinds de provinciale verkiezingen van 2009 in Turkije heeft de regering van premier Recep Tayyip Erdoğan een ware heksenjacht geopend op de Koerdische volksvertegenwoordigers, burgemeesters en politici. Vandaag tellen de Turkse gevangenissen duizenden politieke gevangenen die niet alleen honderden Koerdische volksvertegenwoordigers betreffen maar ook minderjarige 'rebellen', de zogenaamde stenenwerpers, kritische journalisten, juristen, mensenrechtenactivisten en advocaten. Deze politieke gevangen worden door de Turkse staat beschuldigd van allerlei activiteiten die op een of andere manier verband zouden houden met het terrorisme, het separatisme en de belediging van de Turkse staat.

De Voorzitter van het Europees Parlement, de heer Martin Schulz uitte zijn bezorgdheid, bij zijn recent bezoek aan Ankara , over de toestand van de mensenrechten en rechten van de minderheden in Turkije. Hij prees Turkije voor de geleverde inspanningen om een nieuw grondwet op te stellen maar hij waarschuwde ook dat de nieuwe grondwet volledig in overeenstemming moet zijn met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

In zijn openingstoespraak benadrukte Schulz: "Er moet een veilige en vreedzame politieke sfeer aanwezig zijn zodat men zich vrij kan uitdrukken zonder vrees om zijn vrijheid en leven te riskeren". Hij voegde er zelfs moedig aan toe dat het onvoldoende is om de minderheden alleen als een minderheid te erkennen zonder daar constitutionele inhoud aan te geven. Ten slotte liet hij goed verstaan dat de situatie van de gevangen genomen afgevaardigden zonder weerga onaanvaardbaar is en dat men zoiets in een democratische rechtstaat onder geen enkel beding kan rechtvaardigen.

Europa als bemiddelaar voor de Koerdische kwestie

Ondanks de kritische houding van de Europese parlementsvoorzitter, repte Schulz tijdens zijn toespraak geen woord over de eisen van de Koerdische actievoerders die zich 52 dagen lang in Straatsburg uithongerden uit bezorgdheid over de toestand van de gevangen, Abdullah Öcalan, de leider van de vrijheidsbeweging van de Koerden in Noord-Koerdistan (Zuidoost-Turkije). Sinds juli 2011 is er geen enkel nieuws over de situatie van de iconische

[1] Eind mei 2012 bracht het Europees Parlementsvoorzitter de heer Schulz een bezoek aan Ankara, in het kader van *Civil Society Facility,* een Europees-Turkse samenwerkingsverband dat parlementaire uitwisselingen verder zou moeten verbeteren.

Koerdische politicus. Geïsoleerd van andere gevangenen mag hij van de Turkse autoriteit bijna een jaar lang noch zijn familie, noch zijn advocaten op bezoek krijgen.

De hongerstakers in Straatsburg eisten niet alleen dat de Europese autoriteiten de omstandigheden waarin Öcalan verkeert te onderzoeken, maar ze drongen er ook erg op aan dat Europa zo snel mogelijk tussen de Koerden en de Turkse staat bemiddelt om terug aan de onderhandelingstafel te gaan zitten en een democratische oplossing voor de Koerdische kwestie uit te werken. Bijna gelijktijdig met het isolement van Abdullah Öcalan schortte de Turkse regering eenzijdig de onderhandelingen met de Koerdische onderhandelaars die samen met hun Turkse collega's over een vreedzaam plan negotieerden op. Deze democratische oplossing, zo stelden de activisten in Straatsburg, is alleen mogelijk als de Turkse staat zijn onderhandelingen met Abdullah Öcalan voortzet en ook stappen neemt om hem vrij te laten.

Tijdens de persconferentie van de hongerstakers in Straatsburg op achttien april 2012 © Koerdisch Instituut vzw

Een jaar geleden heeft de politieke gevangene Öcalan een *Roadmap* uitgewerkt om op basis daarvan samen met de Turkse staat het nu al decennia durende conflict tussen de Turkse staat en de Koerden voorgoed te beëindigen. Het gewapende conflict tussen de Koerdische guerrilla en het Turkse leger heeft tussen 1984 en nu minstens 42.000 mensen het leven gekost terwijl miljoenen Koerden, en samen met hen ook andere minderheden zoals Assyriërs, ontheemd werden en uit hun land moesten vluchten.

'Mijn lichaam als middel tegen het onrecht'

Sommigen meenden dat de hongerstakers het recht niet hadden om de autoriteiten te chanteren om op deze manier hun eisen af te dwingen. "Als de autoriteiten hieraan toegeven" klonk het " dan kan iedereen via een hongerstaking zijn zin krijgen". Anderen meenden weer dat een dergelijke redenering en veroordeling van een hongerstaking het morele failliet van de maatschappij weerspiegelt. "Hoe wanhopig maar moedig moest een mens niet zijn" klonk het aan deze zijde "om zichzelf uit te hongeren om zijn of haar rechten bij de autoriteiten af te dwingen.

De Koerdische Selma Irmak, een gevangen volksvertegenwoordiger, motiveerde haar hongerstaking als volgt: "Doordat ik beroofd ben van alle andere middelen om me vrij uit te drukken, is mijn lichaam het enige beschikbare middel om mezelf nog uit te drukken… De geschiedenis van deze gevangenis in Diyarbakir [Amed] dwingt ons om initiatief te nemen en een leidende rol te spelen in het verzet."

De Koerdische activisten besloten hun actie met een hoopvolle boodschap: "Onze eis om de veiligheid, de gezondheid en de vrijheid van onze leider Öcalan te verzekeren zal niet meer de vorm van een campagne aannemen. We stellen vast dat het objectief van deze campagne, namelijk dat vrijheid mogelijk is dankzij verzet, of op zijn minst de bewustmaking daarover, is behaald. Onze actie heeft in de voorbije 52 dagen op de steun van het groot publiek kunnen rekenen… We geloven dat de belangrijke Europese instellingen onze eisen ernstig hebben genomen, en ze zullen concrete maatregelen nemen".

Desondanks, sinds de afkondiging van dit hoopvolle persbericht op 21 april 2012, heerst een absolute radiostilte. De centrale vraag is of Europa reeds concrete stappen heeft ondernomen om de eisen van de actievoerders zoals voorgenomen en beloofd aan de Turkse staat voor te leggen. Zou Europa een cruciale rol kunnen of willen spelen in het zoeken naar een duurzame oplossing voor de Koerdische kwestie?

Als vrijheid een recht is dan moet men aandringen om het te krijgen

- Baharak Bashar -

Taregh Yoesefi (31j), is een Koerd uit* Rojhelat *(Noordwest-Iran), afkomstig uit regio Kermanshah en leeft sinds 2006 in Finland als politieke vluchteling. Samen met de vijftien andere Koerdische activisten waarvan vijf vrouwen heeft hij 52 dagen op thee, zout- en of suikerwater geleefd. "Iemand die beslist om tientallen dagen op zoutwater en thee te leven wordt gedreven door een sterk geloof en/of een ideologie die zijn vastberadenheid voedt. Enkel als men naar iets groots verlangt, een wens die zo goed als onmogelijk bereikbaar is, kan een mens tot zo'n gevaarlijk acties dwingen" aldus Taregh.

Taregh en zijn medeactivisten hebben een heel eind naar Straatsburg gereisd om zich wekenlang aan de poorten van Europese instellingen, zoals o.a. Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestraffing (CPT), uit te hongeren. Met hun actie willen ze aandacht vragen voor het maandenlange isolement van hun leider Abdullah Öcalan, die sinds juni 2011 zelfs geen bezoek meer mag ontvangen. Voor deze actievoerders leidt een correcte behandeling van hun leider tot een vreedzame oplossing voor de Koerdische kwestie.

Weten maar de andere kant opkijken

Sinds 1999 wordt de Koerdische politicus in volledig isolement op het verafgelegen eiland Imrali, een klein Turks eilandje in de Zee van Marmara, opgesloten. Het bezoekrecht van Abdullah Öcalan is al jaren een onderwerp van discussie. Sinds 2003 tot en met het laatste bezoek in 2010 heeft de CPT verschillende keren bij het Turkse ministerie van Justitie aangedrongen om het bezoekrecht van de heer Öcalan te respecteren.

"Het enige wat we aan de Europese Unie vragen is dat ze in praktijk brengen waar ze voor staan, namelijk het respecteren van mensenrechten en rechten van de gevangenen. CPT is het enige orgaan dat Turkije kan dwingen de toestand waarin de heer Öcalan te onderzoeken. We zijn erg bezorgd over zijn gezondheid en zijn veiligheid, en we zullen doorzetten totdat de Europese instellingen aan onze eisen gehoor geven. De Europese instellingen, waaronder de CPT, zijn er al lang van op de hoogte dat de heer Öcalan bijna één jaar lang geen bezoek mag ontvangen maar ze sluiten hun ogen. "Dat heet verraad" bijt Taregh bitter maar strijdvaardig van zich af.

Hongerstaking: een efficiënt middel?

"Mensen die hun hongerstaking afdoen als een stupiditeit" zo denkt Taregh "zijn zelf niet erg verstandig, niet politiek bewust of ze missen enig inlevingsvermogen". Wie is nu bereid om zo'n zware aanslag op zijn eigen lichaam te plegen voor iets triviaals, vraagt hij zich af. "Tot één maand, kan het lichaam het verdragen om op water en thee te leven maar daarna krijgt de hongerstaker last van zure maag, slapeloosheid, rug- en hoofdpijn, evenwichtsstoornissen en duizeligheid. Mensen die aan de zijlijn roepen dat onze protestactie zinloos is en niets uithaalt, hebben zichzelf al lang overgegeven en geassimileerd aan het kapitalistisch systeem. We verkiezen waardig te sterven boven slaafs te leven".

Wie geen beroep doet op zijn menselijke eigenschappen, verdient het niet om mens genoemd te worden, vindt Ta-

De Koerdische hongerstaker, Taregh Yoesefi

regh. “Elke mens beschikt over een geweten en een eer. Ons land, ons moederland en ons volk worden jarenlang gegijzeld door onze vijanden. Onze vijanden zijn gewetenloos, hebben geen scrupules, houden zich aan geen enkele regel en bestoken ons met chemische wapens en bommen. Het is erg onrechtvaardig dat het Koerdische verzet onder de noemer van terrorisme wordt geklasseerd door staten die ons zelf decennia lang terroriseren. Indien iemand, die voor het behoud van zijn moedertaal strijdt en zijn bevolking tegen de militaire agressie van zijn vijanden verdedigt, een terrorist is, dan roep ik “lang leve het terrorisme”. Ik ben een Koerd, mijn moeder is een Koerdische, mijn land heet van oudsher Koerdistan [het land van de Koerden] en mijn taal is Koerdisch. Ik wil die waarheid niet opgeven. Als vrijheid en vrij leven een recht is dan moet men voor het bekomen daarvan aandringen”.

De winst staat aan de zijde van diegenen die gelijk hebben

De jonge activist twijfelde geen moment dat de protestactie niets zou opleveren en voegde eraan toe: “We hebben vertrouwen in onze vertegenwoordigers die met de Europese instellingen in dialoog gaan. We hebben ook vertrouwen in Europa. Als ze ingaan op onze eisen, dan zullen ze hun belofte nakomen. In 2007 hebben we van Europa, na 39 dagen hongerstaking in Straatsburg, een positief resultaat gekregen. Dit keer zijn we tien dagen langer bezig met de hongerstaking maar we zijn ervan overtuigd dat ze naar ons zullen luisteren”.

In het voorjaar van 2007 ging een groep Koerdische activisten in Straatsburg in hongerstaking naar aanleiding van de zorgwekkende berichten van Abdullah Öcalan’s advocaten. Tijdens een persconferentie te Rome maakten zijn advocaten bekend dat na de analyse van het haar van Abdullah Öcalan toxische niveaus van strontium en chroom werden gevonden. Betekende dit dat hij chronisch werd vergiftigd door de Turkse autoriteiten? De Turkse staat ontkende de beschuldigingen maar de Koerdische activisten namen alsnog deel aan de hongerstaking. Na deze protestactie stuurde de CPT een delegatie naar de streng bewaakte Imrali-gevangenis om de situatie van Abdullah Öcalan te onderzoeken. Ondanks het feit dat het CPT-rapport[1] van dit bezoek vermeldt dat ze stalen namen om te verifiëren of er sprake was van chronisch vergiftiging van heer Öcalan door de Turkse autoriteiten, wordt nergens gepubliceerd welke resultaten deze analyses hebben opgeleverd.

[1] *Report to the Turkish Government on the visit to Turkey carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 19 to 22 May 2007,* werd op 23 juli 2007 per brief aan de Turkse overheid overhandigd en het werd gepubliceerd op 6 maart 2008 te Straatsburg. Referentienummer: CPT/Inf (2008) 13.

Niet alleen mijn land maar ook mijn hart is in stukken gescheurd

- Baharak Bashar -

Sharafat Qobadi (48j), een Koerdische vrouw uit* Rojhelat *(Noordwest-Iran), afkomstig uit de Koerdische stad Sanandaj, is politiek vluchteling en leeft in Duitsland. Uit solidariteit met de hongerstakers zakte ze naar Straatsburg af om haar steun te betuigen aan hun protestactie. "Als ik mijn TV aanzet en zie hoe deze mensen zichzelf kapot maken voor onze vrijheid, voor onze leider, verlies ik mijn eetlust. De situatie van de Koerden, vooral in* Bakur *(Zuidoost-Turkije), is zo erg dat ze bereid zijn om zich op te offeren voor een vrij en waardig leven".

Sharafat leeft al twintig jaar in ballingschap. Vluchten naar Europa bracht haar echter geen vrijheid. "Ik heb elf jaar moeten wachten voor ik door de Duitse overheid als politiek vluchteling werd erkend. Dat kwam omdat ik tijdens mijn interview zei dat ik van Groot-Koerdistan droom. Dat was voldoende om me met de PKK te linken en ikmoest bewijzen dat ik geen terrorist ben", vertelt ze.

Ze was vijftien jaar toen de Iraanse Revolutie begon. Haar ouders zetten haar onder druk om zo snel mogelijk te trouwen en zich zeker niet met de politiek te mengen. Maar ze was nieuwsgierig en wilde de revolutionaire sfeer opsnuiven. Als jong meisje zette ze zich in om flyers en affiches van de Koerdische verzetsbeweging Komala[1] te verspreiden. "Waar ik leefde was de thuisbasis van het revolutionaire activisme en het verzet tegen het dictatorschap. Foad Mostafa Soltani[2] en Sadigh Kamangar[3] waren mijn helden die onder vele anderen de martelaren voor vrijheid werden. Beiden werden door het Islamitisch regime van Iran gedood. Dit repressief regime heeft veel waardevolle juwelen onder het zand bedolven en die voorgoed van ons afgepakt. Komala stroomt door mijn aderen, het is mijn adem", aldus Sharafat.

"In Iran worden niet alleen de Koerden onderdrukt, iedereen voelt de repressie van de Islamitische Republiek", geeft Sharafat toe. "Als ik een jonge man van amper zeventien jaar, die nog geen snor heeft, door het Iraans regime zie ophangen dan word ik waanzinnig. Elke martelaar, gevallen door het onrecht, zie ik als mijn eigen kind, onafhankelijk of het een Koerd, een Arabier, een Azeri of een Pers is."

[1] Komala, is de revolutionaire arbeidersbeweging die in 1966 in Oost-Koerdistan (Noorwest-Iran), ook Rojhelat genoemd, door de Koerd Foad Mostafa Soltani werd gesticht. Deze linkse partij, die heden is aangesloten bij de internationale sociaal-democratie beweging, voerde (gewapende)strijd tegen het dictatorschap tijdens het regime van de Shah. Na de revolutie en het kapen daarvan door de Islamieten zetten ze hun strijd verder tegen het repressief regime van Khomeini. In de jaren tachtig ging Komala een huwelijk aan met de Communistische Arbeiders Partij van Iran waarna een deel opnieuw terug keerde naar haar originele Koerdische roots. Het is vermeldenswaard dat Komala, het communisme van de Sovjet-Unie, China en Albania verwierp. In hun strijd benadrukken ze democratie, mensenrechtenen sociale rechtvaardigheid binnen de nieuwe ontwikkeling van de werelden de vooruitgang van de tijd. Ze streven naar een seculiere democratische federale republiek in Iran.

[2] Hij is de stichter van de Komala en is tijdens de bezetting van Merivan door de milities van de Islamitische Republiek in 1979 om het leven gebracht. Kort na de revolutie riep Khomeini de jihad uit tegen de Koerdische opstandelingen wat tot een bloedbad aanzette in de Koerdische gebieden binnen de nationale grenzen van Iran.

[3] Hij was ook een van de kaderleden van de Komala van Koerdische afkomst die vanaf 1981 met de communistische partijen in andere delen van Iran fusioneerde en zo ontstaan gaf aan de Communistische Arbeiders Partij van Iran. Hij was van Koerdische afkomst en werd door de milities van de Islamitische Republiek in 1989 in Irak gedood.

Vrouwen betalen een zwaardere tol

Op aandringen van haar familie is ze toch jong getrouwden dat betekende het afscheid van een bewogen politiek leven. “Jammer genoeg waren mijn huwelijken ook niet succesvol. Hoe zeg ik het best: ik wist niet eens waarvoor een echtgenoot diende en waarom ik moest trouwen”. Sharafat kreeg in totaal 5 kinderen uit twee gebroken huwelijken.

“Uit mijn eerste huwelijk kreeg ik drie kinderen. In de oorlog tussen Irak en Iran verloor ik mijn eerste dochter, Seyran, op vijfjarige leeftijd. Bij een van de zoveelste luchtbombardementen kwam mijn appeloog onder het puin van een gebouw terecht en ze stierf”, vertelt ze met een krop in de keel. “Na het verlies van mijn dochter verloor ik even mijn verstand. In onze stad kreeg ik zelfs de reputatie van de verwarde moeder. Nu nog altijd als ik jonge kinderen in een rode wintervest zie, denk ik dat het mijn dochter is en wil ik haar graag vastpakken en knuffelen”.

“Niet alleen Groot-Koerdistan is kapot, ook mijn hart is in stukken gescheurd. Uit mijn eerste huwelijk kreeg ik twee dochters en een zoon. Na de echtscheiding mocht ik echter niet voor mijn overgebleven dochter en zoon zorgen. In Iran wordt het hoederecht aan de vader toegekend. Uit mijn tweede huwelijk heb ik twee zonen die samen met mij naar buitenland zijn gevlucht. Ik heb bijna achttien jaar moeten wachten voor ik mijn dochter kon terugzien. Mijn oudste zoon is nog steeds in Iran. Elke keer ik probeerde mijn kinderen in Iran te bezoeken, liet mijn ex-echtgenoot me met stenen wegjagen. Hij weigerde brutaal mijn bezoekrecht. Ik heb veel gezworven voor ik uiteindelijk in Duitsland terechtkwam.

Solidair met hongerstakers

Ondanks haar gezondheidsproblemen heeft Sharafat toch de moeite genomen om naar Straatsburg te komen en haar solidariteit aan de hongerstakers te betuigen. “Wat is mijn gezondheid waard als er mensen zijn die hun leven voor de vrijheid van Koerdistan opofferen en vijftig dagen lang zichzelf verhongeren. Het witte kleed dat ik vandaag draag mag mijn lijkwade worden voor een vrij Koerdistan. Er gaat geen dag voorbij dat ik niet verdrietig ben voor wat er in *Bakur* (Noord-Koerdistan in Zuidoost-Turkije), *Rojhelat* (Noordwest-Iran), *Başûr* (Noord-Irak) en *Rojava* (Noordoost-Syrië) gebeurt. Elke dag sterven er Koerden, of belanden ze om vage redenen achter de tralies, worden ze gemarteld en vernederd”.

“Hoe kan ik op TV de hongerstakers aanzien die zichzelf kapot maken terwijl ik dagelijks eten tot me neem? De situatie van de Koerden in Turkije is zo erg dat ze zichzelf willen doden om voor een waardig en vrij leven te strijden. Als Koerdische vrouw droom ik van een Groot-Koerdistan waar we niet door artificiële grenzen van elkaar gescheiden leven. Ik denk niet dat we met wapens tot een oplossing voor de Koerdische kwestie zullen komen. Daarom geloof ik zo hard in onderhandelingen en dialoog. Maar dat moet van beide kanten komen. Het is Turkije dat de onderhandelingen plotseling eenzijdig opschortte en een heksenjacht op de Koerden opende”.

Als de mensenrechten van de Koerden belangrijk zouden zijn voor de Europeanen dan hadden ze het niet zo ver laten komen, vindt Sharafat. “Ons zelfbeschikkingsrecht dient de Westerse belangen niet, anders was de zaak al lang opgelost. Zie hoe eenvoudig de VS de Koerden in Irak bevrijdde. Is die hongerstaking echt nodig om te begrijpen dat er dringend iets moet ondernomen worden om de seriële schendingen van de mensenrechten van de Koerdische politieke gevangenen in Turkije, en zeker de verontrustende situatie van onze leider Abdullah Öcalan, te onderzoeken? Waarom kunnen dezelfde regeringen die het zo vaak over de mensenrechten hebben, het nooit over de Koerden hebben? Zijn we geen mensen? Is het bloed van onze kinderen, van onze broers, echtgenoten en vaders niet rood? Is het verdriet van Koerdische moeders, zusters en echtgenoten ondergeschikt aan dat van andere vrouwen? Ik stel het zelfs sterker voor: het zijn vaak de vrouwen die in dergelijke conflictsituatie de zwaarste tol betalen”.

“Wie onze leider vernedert, vernedert ons”

Wat is een grotere belediging voor een volk dan hun vertegenwoordigers, waarop ze gestemd hebben, in gevangenissen op te sluiten, vraagt Sharafat zich met enige verontwaardiging af. “Zeg me, waar in deze wereld sluiten ze de leider van een volk voor meer dan tien jaar op? Abdullah Öcalan mag meer dan negen maanden geen bezoek ontvangen en God weet hoe het met hem is gesteld. We maken ons grote zorgen over zijn gezondheid. Hij is niet

de eerste Koerdische leider die zijn leven opoffert voor de vrijheid van zijn volk. Ghazi Mohammad was de eerste Koerdische leider die elf maanden lang onder het regime van de Shah over een autonoom onafhankelijke Koerdistan, nl. Republiek van Mahabad, 1946-1947, regeerde. Bij de invasie van de troepen van de Shah gaf hij zichzelf en zijn regeringsleden over om op die manier het leven van zijn bevolking te redden. Ze werden allen in publiek opgehangen. Ook andere Koerdische leiders zoals dr. Abdul Rahman Ghassemlou en dr. Sadegh Sharafkandi werden slachtoffers van verraad en Iraans staatsterrorisme".

Sharafat was een jaar of twee in Duitsland toen Abdullah Öcalan werd gearresteerd. Ze herinnert zich de arrestatiebeelden van Serok Apo [zo noemen de Koerden hun leider Abdullahöcalan, nvdr] op de Koerdische TV en ze vertelt: "Ik kon mijn ogen en oren niet geloven hoe een internationale samenzwering tot de ontvoering van onze leider heeft geleid. Door hem dit onrecht aan te doen hebben ze de hele Koerdische bevolking een groot onrecht aangedaan. Na dit nieuws kon ik dagen niet eten noch slapen. Apo is de leider van de Koerden en ik respecteer zijn ideeën. Het grote verschil tussen hem en andere Koerdische leiders is dat hij democratie en vrijheid voor iedereen wil en niet alleen voor de Koerden. Hij maakt geen onderscheid tussen mensen. Ik heb niemand gekend die zoals hij zonder grenzen aan democratie denkt", aldus Sharafat.

Mijn wapens zijn mijn woorden, mijn lied, mijn stem

Als jong meisje heeft Sharafat nooit de kans gehad om haar schrijf- en tekentalenten te ontwikkelen, als echtgenote had ze weinig geluk en als moeder heeft ze vooral moeten lijden onder het verlies en het afscheid van haar kinderen.

"Ik droomde ervan om artiest te worden. In Iran beperkte mijn familie en de maatschappij om mij zowel voor als na de revolutie artistiek te ontplooien. Het was een schande voor de familie als een meisje het waagde om te dansen en/of te zingen. Ik herinner het me nog heel goed: het was tijdens het Shah regime en ik ging samen met de school dansen in een Koerdische dansoptreden. Toen dat op de TV werd uitgezonden, kwam mijn oom bij mijn moeder klagen dat het een schande was dat ik aan die groepsdans mee deed".

Zelfs in Duitsland was het niet evident om haar artistieke talenten te ontwikkelen. "Als migrant is het niet simpel om artistiek bezig te zijn. Ten eerste leef je grotendeels geïsoleerd, en daarnaast zijn je financiële middelen beperkt en je komt vaak niet in een omgeving terecht waar mensen je talenten herkennen, laat staan je te appreciëren en je talenten verder te ontwikkelen. Door te vluchten kom je vaak in een omgeving terecht waar je niets of niemand herkent. Alles is vreemd en je voelt nergens binding mee. Dag in dag uit hiermee geconfronteerd worden, neemt je motivatie weg om nog onder de mensen te komen. Je sluit je op en vereenzaamt."

Pas na de scheiding van haar tweede echtgenoot en mede door de steun van haar zonen uit haar tweede huwelijk, zeventien en twintig jaar oud, heeft ze de stap gezet haar verdriet te bezingen. "Mijn zonen geven me veel zelfvertrouwen en ze helpen me ook op technische vlak aangezien ze zelf ook veel met muziek bezig zijn. Als ik deze stap niet had gezet was ik zeker in een wanhopige situatie terecht gekomen. Zingen en de mogelijkheid hebben om artistiek bezig te zijn heeft me gered".

Sharafat schreef recent een Koerdisch lied voor haar dochter die ze in de oorlog tussen Irak en Iran, tijdens de Iraakse bombardementen, verloor. Het lied heet Gala Rezan *(vallende bladeren). De twee meisjes in het clipje stellen haar dochter Seyran en haar stiefzuster Fermez voor die ze als haar dochter beschouwt. Ze kwamen samen om het leven.* Gala Rezan i*s een oud Koerdisch lied, waarvan ze de tekst op de grafsteen van haar dochters heeft laten graveren. Na hun dood ging ze dagelijks na haar werkuren op het kerkhof rouwen en dat lied voor haar dierbaren zingen. "Het was alsof ik ze in slaap wiegde. Onbewust begon ik dat lied anders te neuriën. Zo ontstond het huidig lied* Gala Rezan*", aldus Sharafat. Deze clip is te zien op You Tube onder de naam:* Gala Rezan.

[4] Dr. Abdul Rahman Ghassemlou en dr. Sadegh Sharafkandi waren de twee opeenvolgende kaderleden van de "Koerdische Democratische Partij Iran" (KPDI) die door het Iraans regime in het buitenland, respectievelijk in Wenen en in Berlijn om het leven zijn gebracht.

GEEN TAART VOOR ÖCALAN

- C.T. van Dorp -

Constance van Dorp, een gepensioneerde docent uit Nederland, leerde de Koerdische Rozerin kennen op een volkstuincomplex in Valkenswaard. Terwijl hun kinderen samen in de bomen klommen, zaten de moeders op de grond om onkruid te wieden en Rozerin vertelde haar vluchtverhaal. In 2008 ging Constance voor de eerste keer mee op bezoek bij Rozerins familie om in Amed (Diyarbakir) Newroz[1] te vieren. Dit voorjaar was ze voor de vierde keer in Noord-Koerdistan (Zuidoost-Turkije). Toevallig maakte ze ook de verjaardag van de Koerdische leider, Abdullah Öcalan, mee. In een eerlijk verslag geeft ze haar indrukken weer over het absurde machtsvertoon van de Turkse staat. Haarfijn verhaalt ze hoe het Turkse leger de Koerdische bevolking dag in dag uit controleert, vernedert en onderdrukt. Wat voor haar een ongeziene manifestatie van het politioneel/militair optreden blijkt te zijn, wordt door de Koerden zelf als iets dagelijks ervaren. "Wie kan er belang hebben bij zo'n massaal optreden van veiligheidsdiensten? "vraagt ze weleens aan haar gastheer waarop hij antwoordt: "De VS. Turkije is een grote afnemer van militair materiaal en staat bij Amerika voor miljarden in de schuld. En wat je hebt aan materiaal moet je ook gebruiken."

Voor Constance begint alles in een eenvoudig badhuis in de stad Gaziantep, waar ze samen met haar vriendin Rozerin logeert bij haar familie. Ze vat haar reisverslag als volgt aan: "Een gezelschap van vrouwen en meisjes in handdoeken nodigt ons uit aan de vrolijk gedekte tafel. Ze zijn enthousiast als ze horen dat ik bij Newroz in Diyarbakir was. Ze vragen of ik ook op vier april naar Amara, het dorp van Öcalan ga, om daar zijn geboortedag met muziek en dans te vieren. Zij gaan ook. Het verjaardagsfeest in Amara (Omerli) werd door de Turkse overheid in de voorgaande jaren met geweld verhinderd, maar Newroz in Amed (Diyabakir) was dit jaar ook verboden. En ik ben geen fan van Öcalan. Ik denk dat de gewapende strijd van de PKK meer ellende brengt dan problemen oplost. Maar mijn vrienden zien Öcalan als hun leider. Waarom zouden ze zijn verjaardag niet mogen vieren? Als deze vrouwen en meisjes gaan, ga ik ook".

Op weg naar Amara, geboortedorp van Abdullah Öcalan

"Op drie april ben ik zoals afgesproken om één uur 's middags bij het BDP[2]-gebouw vlak bij ons logeeradres. Daar wachten we met ruim twintig personen. Eén uur later is nog niet bekend wanneer we zullen vertrekken. De politie verspert alle wegen. BDP-bestuurders bespreken

[1] Newroz is een heidense nieuwjaarsviering die het begin van de lente, ook Lente equinox genoemd, viert op 21 maart wanneer de dagen en de nachten even lang worden. Deze op astrologie gebaseerde jaarwisseling wordt niet alleen door Koerden maar ook door Perzen en Afghanen en andere volkeren in de Kaukasus, het Midden-Oosten en Centraal Azië gevierd. Deze dag symboliseert het nieuw leven en de regeneratie van de natuur wordt uitbundig gevierd. Voor de Koerden is Newroz tot een symbool geworden van het verzet tegen de onderdrukking.

[2] *Bariş ve Demokrasi Partisi* (BDP) staat voor "Partij voor vrede en democratie" en werd in 2009 opgericht omdat de Turkse staat de pro-Koerdische partij *Demokratik Toplum Partisi* (DTP), "Partij voor een democratische samenleving" verbood.

Amara (Omerli), het geboortedorp van Öcalan © Constance van Dorp

met politiefunctionarissen of een beperkt aantal mensen toch naar Amara mag. Ik vermaak me intussen met de vrouwen. Ik krijg een lange rok en kleurige sjaals en ga met iedereen op de foto, als één van hen. Pas na anderhalfuur stappen we in een klein autobusje om een half uur later uit te stappen bij een ander BDP gebouw elders in de stad. Nu wachten we met ca. 50 mensen om opnieuwopgepikt te worden. In afwachting daarvan helpt een vrouw mij met de uitspraak van Koerdische woorden en leert me het volgend Koerdisch zinnetje: “Balaxwebide, polis” wat betekent: “Pas op, politie”.

Om zes uur derting ‘s avonds is er weer nieuws. Ik hoor dat ongeveer twintig mensen in de ochtend zijn opgepakt, de wegen zijn geblokkeerd, overal wordt gecontroleerd en iedereen moet naar zijn eigen woonplaats; het feest gaat niet door.De meeste mensen gaan naar huis, maar Rozerin en ik aarzelen. Iemand wil wel iets regelen voor ons. De Koerdische vrienden denken dat wij met Europese paspoorten verder komen dan zij. En ze willen dat ik alles opschrijf, foto’s maak en thuis verslag uitbreng.

Het is intussen bijna donker wanneer we met een auto bij een autobusje, dat arbeiders naar hun verblijfplaatsen buiten de stad brengt, worden afgezet. We hebben geen idee waar het autobusje ons heen zal brengen. Het is alsof ik een ouderwets jongensboek lees. Van de chauffeur krijgen we de opdracht om bij controle te vertellen dat wij op weg naar Urfa[3] zijn. Vlak voor Birecik, een stadje aan de Eufraat, is de eerste controlepost. Er staan veel bussen aan de kant van de weg. Wij toeristen, vooraan in de bus, worden met schijnwerpers bekeken en het hele busje mag doorrijden zonder enige controle.

500 politieagenten voor een dorp van amper 1500 inwoners

Voorbij Birecik worden ook wij gecontroleerd. Mijn vriendin spreekt alleen nog Nederlands en ik brabbel in slecht Engels iets over Göbekli Tepe bij Urfa; een tempelcomplex van meer dan 10.000 jaar oud, een verrassing voor archeologen. De politieman weet niet wat een ‘temple complex’ is, maar alle inzittenden mogen door. Bij volgende controles mogen we niet meer zeggen dat we naar Urfa gaan. Dan zouden we daar wellicht door de politie naar toe gebracht worden.

We verlaten de grote weg en rijden naar een klein dorp in de buurt van Suruç, ruim 50 km ten zuidoosten van Amara (Omerli). Bij het plaatsnaambord staan soldaten alsof het oorlog is. We moeten terug. De chauffeur probeert via een andere weg het dorp in te komen. Dan worden we verblind door schijnwerpers. Ik zie veel politie

[3] Urfa is een historische stad in het zuiden van Noord-Koerdistan (Zuidoost-Turkije).

en soldaten. De chauffeur en twee vrouwen en een kind, die ook naar Amara (Omerli) wilden, worden uit het busje gehaald.

Wij worden twee keer ondervraagd. Rozerins vader is nu Turks en haar moeder Nederlands. Ik vertel dat we gewoon hier in de buurt van Suruç willen overnachten om morgen door te reizen. Ze begrijpen mijn Engels weer niet helemaal en zijn misschien ook verblind door de schijnwerpers, want ze denken dat ik in Suruç geboren ben en ze wensen ons beleefd een aangename vakantie in Turkije. Maar ik kan nog niet zien waar de andere inzittenden zijn en ben bang voor hen. Meer dan groot was de opluchting, toen ook de twee vrouwen en het kind weer in de bus zaten.

We rijden het dorp binnen. Waar we uitstappen zitten politiefunctionarissen in deftige uniformen tussen grote stapels fruit buiten aan de avondmaaltijd. Wij worden door een donkere ruimte en een tuin snel een woning binnen geloodst. Daar worden we hartelijk ontvangen, alsof we oude bekenden zijn. Als we weer op adem zijn, tovert de vrouw des huizes binnen een paar minuten een heerlijke avondmaaltijd voor ons op de keukentafel. Ik dacht dat ik geen honger had.

Volgens onze gastheer zijn er sinds 's middags vijf uur zeker 500 politieagenten in het dorp. Hij had gesproken met een politiecommissaris, die als persoon de aanwezigheid met zoveel manschappen ook zinloos vindt. Maar hij moet de orders van binnenlandse zaken opvolgen. Ik vraag onze gastheer wie er dan wel belang kan hebben bij dit massaal optreden. Hij denkt aan de VS. Turkije is een groot afnemer van militair materieel, stimuleert zo de Amerikaanse economie en staat zelf bij Amerika voor miljarden in de schuld. En wat je hebt aan materiaal moet je toch ook gebruiken?

Om elf uur 's avonds zien we vanaf het dak vier (of meer) bussen en een aantal auto's met politie vertrekken".

De dag van Öcalans verjaardag

Op vier april worden we om zeven uur 's morgens door een merkwaardig deuntje gewekt. Volgens Rozerin is het een lied van de MHP[4]. De bussen met agenten komen weer terug. Bij het gezellige ontbijt binnen, vond ik mezelf gisteravond bang en laf in de contacten met de politie. Nu de zon schijnt, zou ik wel naar buiten willen om alle honderd of meer politiemannen stuk voor stuk vriendelijk te begroeten met "salam" (wat "vrede" betekent). Maar van onze gastgevers moeten we binnen blijven.

Onze woning staat bij een kruispunt ergens midden in het dorp. Tussen de huizen door heb ik ook uitzicht op een heuveltje met silhouetten van soldaten met lange geweren. Alleen de bakker is open. Af en toe gaan dorpsbewoners brood halen. Alle andere winkels zijn gesloten uit protest.

Het kruispunt, waar ik zicht op heb, wordt bewaakt door een agent met een groot geweer in zijn armen en een PET-klep voor de ogen. Hij wordt geflankeerd door zo'n 100 agenten met schilden, helmen en kogelvrije vesten. Even later wordt de man met het grote geweer vervangen door een zwarte pantserwagen; alles is gericht op lege straten, alsof ze een invasie verwachten van ik weet niet wat. Af en toe worden een paar grote vrachtwagens met zakken (schapenwol?) gecontroleerd en doorgelaten. Aan de ingangen van het dorp zal ook gecontroleerd worden. De vertoning midden in het dorp is meer dan overdreven.

Omstreeks tien uur zou een vrouwelijk familielid uit Suruç, via een omweg per auto op bezoek komen. Maar even later belt haar man op om te vertellen, dat hij stil staat tussen twee dorpen en voorlopig geen kant op kan. Even later belt iemand om ons te waarschuwen dat Rozerin en ik vanuit een andere woning te zien zijn. Buiten loopt iemand met een kleine camera en filmt iedereen die passeert en ook ons huis. We krijgen daarom het advies om niet meer op het dak, op het balkon en te dicht bij de ramen te staan.

Ook een man in uniform, die onder de luifel van een gesloten winkel zit, kijkt voortdurend onze kant op. Door muggengaas probeer ik nog wat foto's te maken. Er komen grote witte wagens langs, waaruit traangas gespo-

[4] *Milliyetçi Hareket Partisi* (MHP) wat staat voor "Partij van Nationalistische Beweging" is een extreem rechtse Turks nationalistische partij. De aanhangers van deze partij worden vaak de 'Grijze wolven' genoemd en zijn berucht voor hun fascistische aanpak.

Amara (Omerli), het geboortedorp van Öcalan © Constance van Dorp

ten kan worden. Onder het raam rijden een paar zwarte pantserwagens met schietgat bovenop.

Geen taart voor Öcalan

Intussen praten de volwassenen over familieleden, studenten, die bijna tien jaar geleden gemarteld en dood terug gevonden zijn. De stemming is gespannen. Een vrouw uit het dorp heeft een aardig verhaal. Een peuter, even aan haar aandacht ontsnapt, was naar de politiemannen gelopen en had gevraagd, waarvoor ze allemaal gekomen waren. En daarna nog gevraagd: “oh, waar is dan zo’n grote taart?”. In plaats daarvan wordt zijn geboortedrop tijdens zijn verjaardag belegert terwijl hijzelf in de gevangenis vertoeft.

Het is middag en buiten wordt het saai en warm. De deftigste politiefunctionarissen staan vooral in de schaduw en drinken flesjes water. Een uur later staan ook de zwaarbewapende manschappen in de schaduw onder een afdak, met hun schermen precies op de grens van donker en licht, als om de beweging van de zon tegen te houden.

Omstreeks één uur dertig stappen de politiemannen langzaam in hun grote tourbussen. De wegen worden kennelijk weer vrij gegeven. Een halfuur later komt een kennis met de auto uit een ander dorp. We gaan nog even bij zijn familie op bezoek. Daar drinken we thee tussen de fruitbomen en ik haal opgelucht adem. Maar het lijkt, of we elkaar niet echt begrijpen; dit was geen heel uitzonderlijke dag?

Als we rond vier uur in de namiddag weer door ons eerste dorp komen, tel ik daar nog elf bussen met politie, dat is bij elkaar ongeveer 550 manschappen. In Suruç en omgeving staan op dat moment veel militaire- en politievoertuigen klaar voor vertrek; meer dan ik kan tellen. Ook op de grote weg naar Gaziantep komen we nog verschillende soorten materieel tegen. Een grote witte wagen spuit traangas in een lege berm.

Thuis kijk ik nog eens op de kaart. Amara (Omerli) ligt vlak bij de Eufraat in een gebied dat in het noordwesten begrensd wordt door de rivier, in het noordoosten door het Ataturk Stuwmeer en de wegen van Bosova naar Urfa, en in het zuiden door de weg van Urfa naar Birecik. Volgens een grove schatting liggen daar wel 100 dorpen. Zouden er in elk dorp 500 politiemannen zijn geweest?

Ik blijf zitten met de vraag wat de Turkse overheid bezielt, om de Koerdische bevolking het vrij reizen te verbieden en mijn vrienden met zoveel manschappen en materiaal schrik aan te jagen.

Constance van Dorp ***(1950) is oud docente biologie. Dit was de vierde keer, dat ze met haar vriendin Rozerin een bezoek bracht aan Noord-Koerdistan.***

COLOFON

DE KOERDEN

Het tweemaandelijks tijdschrift van het Koerdisch Instituut vzw te Brussel - door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap erkend als beweging in het kader van het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk - biedt een politiek onafhankelijke blik op de huidige situatie van de mensen- en volkerenrechten in het Midden-Oosten, Eurazië en de Kaukasus en tevens op hun geschiedenis en cultuur.

Bijdragen van derden vertegenwoordigen niet per definitie de visie van de redactie.

Koerdisch Instituut vzw
Bonneelsstraat 16, 1210 Brussel - België
Tel.: 0032/(0)2.230.34.02
Fax.: 0032/(0)2.231.00.97
E-mail: koerdisch.instituut@skynet.be
Website: info@kurdishinstitute.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Derwich M. Ferho

EINDREDACTIE
Baharak Bashar & Derwich M. Ferho

COVERFOTO
De Koerden van *Rojava* © Nick Hannes

INHOUDELIJKE REDACTIE
Derwich M. Ferho

REDACTIECOMITE
Derwich M. Ferho, Baharak Bashar, Mauro Desira, Elke Tindemans, Ludo De Brabander, Paul Vanden Bavière.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER
Ahmet Dere, Hiwa Abdullah, C.T. van Drop.

DRUKKERIJ
Nevelland

OPMAAK
Cover: Nevelland
Inhoud: Pierre Qui Roule

OPLAGE
400

JAARABONNEMENT
25 euro (België) te storten op rekeningnummer:
BE35 8538 5112 7037
30 euro (Nederland) te storten op ING-rekening 9030392.
Vermeld steeds Uw naam, voornaam en het verzendadres
Mededeling: 'jaarabonnement De Koerden'.
Mits een doorlopende opdracht van € 5 op een van de hoger vermelde rekeningnummers ontvangt U dit tweemaandelijks tijdschrift.

LOS NUMMER
5 €

Dit blad wordt uitgegeven met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling sociaal-cultureel werk.

INHOUDSOPGAVE

3 **Vrede is nog ver te zoeken in het Midden Oosten**

5 **De strijd om Syrië**

7 **De toekomst van de Koerden in Syrië**

10 **Onafhankelijke Koerdische staat ten noorden van Irak: een droom of een realiteit?**

13 **Turkije's Neo-ottomaanse diplomatie op de helling**

16 **Een jaar in teken van hongerstaking**

18 **Als vrijheid een recht is dan moet men aandringen om het te krijgen**

20 **Niet alleen mijn land maar ook mijn hart is in stukken gescheurd**

23 **Geen taart voor Öcalan**

27 **Hades aan het werk**

"Hades aan het werk", een roman van Medenî Ferho

"De schrijver die waarnemer blijft van de tijden waarin hij leeft, kan zijn verantwoordelijkheden waarmaken", zo beschrijft Ferho de situatie van het Koerdische volk, vergelijkend met de winter in deze roman.

Uitgever: Koerdisch Instituut vzw – Prijs: € 15

Hades, de god van de onderwereld in de Griekse mythologie, heet bij de Koerden Ehreman. Toch is hij bij hen beter bekend als Hades. De auteur gebruikt dan ook deze naam om te tonen dat hij de realiteit van zijn tijd voor ogen heeft, en tegelijkertijd gebruikt hij ze, omdat dit zeer goed past bij de plegers van de militaire staatsgreep van twaalf september 1980. Enkel een 'Hades' kan in het werkelijke leven de demonen rondom zich verzamelen en het volk laten lijden in de 20ste eeuw. Bij de publicatie van "Hades aan het werk" noemde het dagblad Cumhuriyet die 'de eerste roman over de staatsgreep van twaalf september 1980'.

Uitgever Murat kent enkel de winter. Aan de ene kant van hem regent en sneeuwt het, aan de andere kant is het log, hem opgelegd door de bezetters. Murat belichaamt het dramatische verhaal van het Koerdisch volk. Hij is een jonge Koerdische volwassene, Mecid een Koerdisch kind. Beiden, met hun familie, werk, als persoon, weerspiegelen het leven van de Koerden. Zij kennen dramatische toestanden, vernederingen en repressies. Zij beleven hindernissen en onderdrukking. Zo mogen zij niet met hun eigen identiteit leven, hun eigen taal gebruiken in het dagelijks leven, of hun eigen gewoontes beleven. De militaire staatsgrepen en de pijn die ze veroorzaken, hebben in de Turkse literatuur nog geen plaats gevonden. Niet in romans, noch in gedichten. Nochtans vindt er zo om de 10 jaar één plaats. Deze worden zelfs, door de universiteiten, hun professoren, rectoren en juristen als zijnde grondwettelijk gerechtvaardigd. Op die manier vermoorden ze de democratie en de rechten van de mens.

Hoofdpersonage Murat, en zijn viertien jarige neef Mecid, worden gearresteerd na de staatsgreep en gedurende 45 dagen gefolterd in een pikdonkere kamer, waar zij, samen met duizenden anderen, psychisch en fysiek worden vernederd en zelfs met de dood bedreigd, in cellen drie verdiepingen onder de grond. Het stinkt er naar bloed en vleesresten van mensen, en het geschreeuw van folteringen en houdt dag en nacht aan. Alhoewel ze hen niet kunnen zien, het is te donker en ze zijn geblinddoekt, herkennen zij hun verschillende folteraars aan hun stemmen en de manier van slaan en beledigen. Murat beschrijft de arrestatie, de dagen van folteringen en het leven van zijn familie en het hele Koerdische volk, vol pijn. Het is als een spiegel van de Turkse Staat. Hierin gaat veel aandacht naar de structuur van de staat: een natie, een taal, een vlag, een leider. Deze ideologie heeft meer dan veertig diverse etnische volkeren uitgeruimd. De auteur geeft ook voorbeelden uit de utopie en mythologie. Hij maakt vergelijkingen en plaatst feiten en daden in de weegschaal.

Door de vergelijkingen die de auteur maakt met gebeurtenissen uit de geschiedenis, kan men "Hades aan het werk" een stuk geschiedenis van de Turkse Republiek Turkije en haar ideologie noemen. Want in werkelijkheid is Turkije niet ontstaan uit de nood van een volk, maar is eerst de staat ontstaan en werd daarna het volk gecreëerd. De etnische zuiveringen, zowel van ten tijde an Ittihat en teraki (begin 1900), en na het ontstaan van de republiek, werden daarom uitgevoerd. De slogan was en is: "eerst de staat, dan het volk". De staat Turkije wordt beschouwd als eigendom van het leger. De volkeren dienen voor zake: werken, belastingen betalen en legerdienst doen. Eerst komen de Turken, daarna de rest: Koerden, Armeniërs, Grieken, Assyriërs. De Turkse staatsideologie, de 'Islamo-Turkse' gedachte, wordt helemaal duidelijk in "Hades aan het werk".

(Nederlandstalige vertaling wordt verwacht tegen eind oktober 2012)